

WIELKOPOLSKI OŚRODEK KSZTAŁCENIA I STUDIÓW SAMORZĄDOWYCH
w Poznaniu

Załącznik do Uchwały Nr
XXIV/136/2004 Rady
Gminy w Kuślinie z dnia
30 listopada 2004 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY KUŚLIN

NA LATA 2004 – 2007 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2008 – 2011

Koordynacja i wykonanie:

Mgr ROMAN BEDNAREK – ekspert zewnętrzny

Mgr WIESŁAW ORCZEWSKI – ekspert zewnętrzny

Sekretarz projektu:

Mgr GRAŻYNA LESIŃSKA

Konsultant ze strony gminy:

Inż. ZBIGNIEW HELIŃSKI - sekretarz gminy Kuślin

Współpracujący referendarz ze strony gminy:

Maria Szofer

Przygotowanie koncepcji merytorycznej:

Prof. UAM dr hab. ANDRZEJ MIZGAJSKI

Poznań, czerwiec 2004 r.

Spis treści:

1. WSTĘP	1
1.1. Uwarunkowania i zakres programu	1
1.1.1. Uwarunkowania prawne	1
1.1.2. Zakres merytoryczny programu	2
1.2. Metodyka sporządzania programu, materiały źródłowe	4
1.3. Charakterystyka społeczno-gospodarcza i przyrodnicza gminy	5
1.3.1. Charakterystyka społeczno-gospodarcza	5
1.3.2. Charakterystyka przyrodnicza	8
1.3.2.1. Położenie i morfologia	8
1.3.2.2. Budowa geologiczna	8
1.3.2.3. Wody podziemne	9
1.3.2.4. Gleby	10
1.3.2.5. Wody powierzchniowe	11
1.3.2.6. Roślinność	11
1.3.2.7. Klimat	12
2. DIAGNOZA ŚRODOWISKA W GMINIE	13
2.1. Formy i wielkość oddziaływania (presji) na środowisko	13
2.1.1. Pozarolnicza działalność gospodarcza	13
2.1.2. Rolnictwo	15
2.1.3. Emisja związana z funkcją mieszkaniową oraz obiektami użyteczności publicznej	19
2.1.4. Ruch komunikacyjny	21
2.1.5. Infrastruktura naziemna	23
2.1.6. Instalacje stwarzające potencjalne zagrożenie wystąpienia poważnej awarii	24
2.1.7. Eksploatacja zasobów geologicznych	25
2.2. Stan środowiska	26
2.2.1. Wody podziemne	26
2.2.2. Gleby	27
2.2.3. Wody powierzchniowe	27
2.2.4. Klimat	28
2.3. Działania administracyjne i właścicielskie na terenie gminy	31
3. TREŚCI DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH WYŻSZEGO RZĘDU ISTOTNE DLA GMINY	38
3.1. Krajowe dokumenty programowe	38
3.1.1. Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010	38
3.1.2. Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010	41
3.1.3. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	42
3.2. Regionalne dokumenty programowe	43
3.2.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego	43

3.2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002 – 2010	48
3.2.3. Priorytety Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu	48
3.3. Powiatowy „Program Ochrony Środowiska”	51
3.4. Lokalne dokumenty programowe	52
4. MOŻLIWOŚCI WSPARCIA INWESTYCJI W OCHRONIE ŚRODOWISKA PRZEZ FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ	54
4.1. Informacje ogólne	54
4.2. Fundusz Spójności, Strategia wykorzystania Funduszu Spójności	55
4.3. Fundusze strukturalne, Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	59
5. CELE I PRIORYTETY EKOLOGICZNE - UJĘCIE TABELARYCZNE	60
5.1. Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych	
5.1.1. Ochrona gleb	
5.1.2. Racjonalna eksploatacja lasów	
5.1.3. Ochrona zasobów kopalin	
5.2. Poprawa jakości środowiska	
5.2.1. Ochrona wód i gospodarka wodna	
5.2.2. Ochrona powietrza	
5.2.3. Gospodarowanie odpadami	
5.2.4. Klimat akustyczny (hałas)	
5.3. Bezpieczeństwo ekologiczne	
5.3.1. Chemiczne	
5.3.2. Biologiczne	
5.3.3. Poważne awarie	
5.4. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	
5.5. Działania horyzontalne	
6. UWARUNKOWANIA ORGANIZACYJNE I FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	65
7. WYTYCZNE DO PLANU GOSPODARKI ODPADAMI	67
8. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU	72
9. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	74

Spis załączników:

1. Zakres opracowania pt. „program ochrony środowiska dla gminy na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 – 2011” – załącznik do umowy.
2. Mapa pt. Zagrożenia ochrony środowiska Gminy Kuślin.

1. WSTĘP

1.1. Uwarunkowania i zakres programu

1.1.1. Uwarunkowania prawne

Opracowanie gminnego programu ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa jest obowiązkiem organu wykonawczego samorządu gminy zapisanym w Art.17. ust.1. Ustawy Prawo ochrony środowiska¹ (Poś). Ustawa o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, Ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw² określa w Art.10., że wykonanie programu ma nastąpić do 30 czerwca 2004 roku. Program ma zawierać działania realizowane w ciągu 4 lat z perspektywą na kolejne 4 lata. W związku z powyższym przyjęto, że niniejszy program obejmie lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011.

Ramowy Zakres Programu określa art. 14 Prawa ochrony środowiska wymieniając następujące elementy, które powinien zawierać:

- 1) cele ekologiczne,
- 2) priorytety ekologiczne,
- 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Ustawowy zapis mówiący, że programy sporządza się w celu realizacji polityki ekologicznej państwa (PEP) oznacza, że muszą one uwzględniać zapisy polityki ekologicznej państwa. Realizacja tego wymogu następuje poprzez uwzględnienie zapisów Polityki ekologicznej państwa na lata 2003- 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010³. Dokument ten stwierdza, że nadal ważnym dokumentem operacyjnym pozostaje „Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa, na lata 2002-2010”, który wskazuje wykonawców i terminy realizacji konkretnych zadań lub pakietów zadań, przewidzianych do realizacji, a także szacuje niezbędne nakłady i źródła ich finansowania. W konsekwencji oba wymienione dokumenty kształtują układ celów, priorytetów oraz działań proekologicznych prezentowanego Programu.

Ograniczeniem pozycji Programu ochrony środowiska wśród dokumentów jest zapis art. 94 Konstytucji R.P., który brzmi: „Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy admi-

¹USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.)

² USTAWA z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw. (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.)

³ Uchwała Sejmu RP z dnia 08 maja 2003 (Monitor Polski z 2003 Nr 33, poz. 433)

nistracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.” Ponieważ ustawa (Poś) nie zawiera upoważnienia do ustanawiania programów jako aktów prawa miejscowego, to nie mogą one za takowe uchodzić i stanowić źródła powszechnie obowiązującego prawa zgodnie z art. 87 Konstytucji R.P. Oznacza to, że zakres Programu ochrony środowiska obejmuje zadania władz gminy oraz jednostek zależnych, natomiast nie powinien wywoływać bezpośrednich skutków prawnych w sferze praw i obowiązków podmiotów „zewnętrznych” wobec administracji.

Zgodnie z zapisami ustawy o odpadach⁴ (art. 14 i 15) wydzieloną częścią programów ochrony środowiska są plany gospodarki odpadami. Odznaczają się one jednak swoją specyfiką polegającą na celowości wykonywania ich w skali ponadgminnej, a nawet ponadpowiatowej. Ponadto podlegają one innej procedurze uzgodnień niż wąsko pojmowane programy ochrony środowiska. Z tych względów w niniejszym Programie sformułowano tylko wytyczne do planów gospodarki odpadami.

1.1.2. Zakres merytoryczny programu

Zakres opracowania stanowi załącznik do umowy o wykonanie Programu. Został on również dołączony do niniejszego tekstu. Układ przedsięwzięć realizacyjnych Programu odniesiono do zapisów znajdujących się w Programie wykonawczym do II Polityki ekologicznej państwa, na lata 2002-2010.

Przedsięwzięcia objęte Programem dotyczą kompetencji w ochronie środowiska samorządu gminy oraz jednostek podległych. Oznacza to, że opracowanie marginalnie traktuje zagadnienia, którymi zajmują się władze powiatu, województwa i kraju. Podstawą konstrukcji Programu jest diagnoza środowiska zawarta w istniejących już opracowaniach oraz rozpoznanie posiadane przez administrację i inne jednostki, a zwłaszcza Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Przy konstrukcji Programu wzięto pod uwagę Wytyczne do wykonywania programów ochrony środowiska wydane przez Ministerstwo Środowiska. Wobec faktu, że nie stanowią one źródła prawa w rozumieniu Konstytucji R.P., traktowano Wytyczne jako dokument kierunkowy, a nie jako zestaw obligatoryjnych wymogów.

W Programie zostały uwzględnione sektorowe i horyzontalne dokumenty programowe, związane z problematyką środowiskową, co pozwala na właściwe wpisanie się w układ celów i priorytetów uwzględnionych w dokumentach wyższego rzędu. Stwarza to realne podstawy do ubie-

gania się o pozyskanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizowanie własnych przedsięwzięć. Dla pozyskania środków zagranicznych, pochodzących z Unii Europejskiej najważniejsze jest zharmonizowanie niniejszego Programu z priorytetami poszczególnych funduszy unijnych, czyli Funduszu Spójności (Kohezji) oraz funduszy strukturalnych, w tym zwłaszcza Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF). Ramy i reguły wykorzystania środków unijnych w Polsce określają następujące najważniejsze dokumenty rządowe: Strategia wykorzystania Funduszu Spójności, Narodowy Plan rozwoju na lata 2004-2006 oraz Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR). W powyższym kontekście bardzo ważne dla gmin są specjalistyczne programy krajowe, a zwłaszcza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Krajowy plan gospodarki odpadami.

Dla zwiększenia szans pozyskania przez gminę środków zewnętrznych na ochronę środowiska bardzo istotne jest wpisanie się w priorytety polityki ekologicznej na poziomie regionalnym. Jest to istotne ze względu na udział władz regionalnych w procedurze ustalania hierarchii wniosków pochodzących z gmin, a skierowanych do funduszy europejskich. Ponadto ma to znaczenie przy podejmowaniu decyzji o dofinansowaniu zadań ze środków krajowych, szczególnie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Z tych względów Program uwzględnia zapisy Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego oraz Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2002-2010.

Program jest również zharmonizowany z dokumentami planistycznymi o zasięgu lokalnym. Spośród których uwzględnione zostały przede wszystkim:

- „Strategia rozwoju Gminy Kuślin na lata 2003-2015” z 2003 roku.
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuślin” z 2002 roku.

Treści programu zostały odniesione do planistycznego szczebla ponadlokalnego to znaczy „Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002 – 2010” oraz „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowotomyskiego”.

W celu ukazania pełnego kontekstu treści programowych przedstawiono uwarunkowania organizacyjne i finansowe realizacji Programu.

1.2. Metodyka sporządzania programu, materiały źródłowe

⁴ USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.)

Diagnoza środowiska Gminy została opracowana w nawiązaniu do formularza ankietowego skierowanego do administracji. Pozwoliło to na standaryzowane ujęcie zestawu zagadnień uwzględnionych w opracowaniu. Znalazły się wśród nich następujące kwestie:

- informacje ogólne o Gminie,
- zagadnienia planistyczne,
- edukacja ekologiczna,
- działania menedżerskie Władz,
- sfera ekonomiczna i inwestycyjna w ochronie środowiska,
- realizacja kompetencji administracyjnych Gminy,
- realizacja kompetencji właścicielskich Gminy.

Bardzo istotnym źródłem danych do diagnozy środowiska okazało się „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuślin”, a także „Strategia rozwoju Gminy Kuślin na lata 2003-2015”. Pozostałe wykorzystane materiały źródłowe wymienione są w końcowej części „Programu...”.

Diagnoza jakości środowiska w Gminie została ujęta w podziale na trzy grupy:

- **presja na środowisko**, określenie w jakich formach człowiek oddziałuje na środowisko na terenie gminy.
- **stan środowiska**, przedstawienie stopnia zanieczyszczenia poszczególnych elementów środowiska lub ich zagrożenia (dotyczy powierzchni ziemi, wód, powietrza, światła roślin i zwierząt).
- **działania zaradcze**, opis i ocena przedsięwzięć podejmowanych przez władze i instytucje gminne.

Tak uporządkowana diagnoza dostarczyła przesłanek o charakterze wewnątrzgminnym do zaproponowania celów.

Zewnętrzne uwarunkowania celów wiążą się z priorytetami funduszy UE i funduszy krajowych, które mogłyby wesprzeć określone działania realizacyjne w gminie. Z tych względów w osobnej części materiału przedstawiono analizę istotnych dokumentów programowych krajowych i regionalnych, a także priorytetów funduszy europejskich, odnosząc ją do głównych problemów występujących na terenie gminy.

Rozpoznanie czynników wewnętrznych i zewnętrznych było podstawą do opracowania projektu struktury celów Programu, priorytetowych kierunków działań oraz ich harmonogram był przedmiotem dyskusji.

Cele szczegółowe zostały uporządkowane zgodnie z polityką ekologiczną państwa według następujących grup tematycznych:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- bezpieczeństwo ekologiczne w tym poważne awarie,
- ochrona przyrody i różnorodności biologicznej,
- cele horyzontalne obejmujące zagadnienia istotne dla wszystkich grup tematycznych.

W tym miejscu trzeba jeszcze raz zaznaczyć, że cele mogą obejmować tylko taki zakres, na który wpływ mają Władze gminy. W odniesieniu do celów zostały sformułowane priorytetowe kierunki działań oraz ich harmonogram. Ta część ma formę rozbudowanej tabeli, w której dla poszczególnych działań zaproponowano czas ich realizacji, podmioty odpowiedzialne oraz tam, gdzie to możliwe oszacowano środki niezbędne.

Ostatnią część Programu stanowi propozycja zestawu wskaźników realizacji Programu, czyli miar pozwalających ocenić postępy realizacji, określić sfery, w których niezbędna jest intensyfikacja działań oraz identyfikować sygnały alarmowe, wskazujące na konieczność podjęcia przedsięwzięć nadzwyczajnych. Wśród wskaźników uwzględnione są miary presji, stanu i działań naprawczych, czyli jest to układ odpowiadający diagnozie środowiska w gminie.

W oparciu o mapę topograficzną 1: 50.000 został wykonany załącznik kartograficzny. Uwzględnia on tereny i obiekty chronione, infrastrukturę ochrony środowiska oraz miejsca emisji zanieczyszczeń i zagrożenia taką emisją. W postaci elektronicznej załącznik kartograficzny wykonany został w skali 1:50 000, natomiast wydruk załączony do POŚ - dostosowany do formatu A3.

1.3. Charakterystyka społeczno – gospodarcza i przyrodnicza gminy

1.3.1. Charakterystyka społeczno-gospodarcza

Gmina Kuślin położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, we wschodniej części powiatu nowotomyskiego. Jest to jedna z dwóch gmin wiejskich, a zarazem najmniejsza z 6 gmin powiatu nowotomyskiego. Gmina graniczy z 4 gminami województwa wielkopolskiego należącymi do 2 powiatów:

- od zachodu z gminą Nowy Tomyśl, od północy z gminą Lwówek, od południa i południowo-wschodu z gminą Opalenica – powiat nowotomyski,
- od północnego-wschodu z gminą Duszniki – powiat Szamotulski.

System komunikacyjny Gminy stanowią drogi powiatowe i gminne. Przez teren Gmin nie przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie.

Obecnie budowana przecinająca Gminę autostrada nie będzie miała na jej terenie bezpośredniego powiązania z lokalnym układem drogowym, jednakże 2 węzły autostrady zlokalizowane będą w

stosunkowo niewielkiej odległości na wschód i zachód od granic Gminy (węzeł „Nowy Tomyśl” i węzeł „Buk”). Przez teren Gminy nie są poprowadzone normalnotorowe linie kolejowe.

Istniejący układ komunikacyjny umożliwia połączenia z miejscowościami wewnątrz Gminy, z sąsiednimi gminami oraz dotarcie do dróg o znaczeniu wojewódzkim i krajowym.

W Gminie o powierzchni 10 631 ha mieszka 5 653 mieszkańców (dane z 16. 06. 2004 r.). Liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy przedstawiono w tabeli poniżej.

Lp.	Miejscowość	Zam. stałe	Zam. tymczas.	Razem
1	Chraplewo	348	12	360
2	Dąbrowa	213	2	215
3	Dąbrowa Nowa	37	2	39
4	Głuponie	603	4	607
5	Kuślin	560	11	571
6	Michorzewko	375	8	383
7	Michorzewo	897	14	911
8	Śliwno	643	11	654
9	Trzcianka	460	99	559
10	Turkowo	212	0	212
11	Wąsowo	1132	10	1142

Dane o liczbie mieszkańców na dzień 16.06.2004 r.

Opracowanie: Urząd Gminy w Kuślinie

Jedynie Wąsowo można zaliczyć do wsi bardzo dużych, tzn. zamieszkiwanych przez ponad 1000 osób. Do wsi dużych (500-1000 mieszkańców) zaliczają się: Głuponie, Kuślin, Michorzewo, Śliwno, Trzcianka. Do wsi bardzo małych, o liczbie mieszkańców nie przekraczającej 50 osób, zalicza się Dąbrowę Nową. Pozostałe to wsie średniej wielkości o liczbie mieszkańców w przedziale 150-500 osób.

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 59,1% ogółu mieszkańców Gminy (w powiecie nowotomyskim 61,7%), w wieku przedprodukcyjnym – 28,4% (powiat 25,7%), w wieku poprodukcyjnym – 12,5% (powiat 12,6%). Zarejestrowanych z terenu Gminy Kuślin jest 379 bezrobotnych, w tym 199 kobiet. Przyrost naturalny w Gminie wynosi 1,64/1tys. mieszkańców i jest wyższy od średniego dla powiatu (1,38).

Strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy Kuślin przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Kuślin.

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	10 631	100,00
Użytki rolne	7 826	73,61
Użytki leśne	2 008	18,89
Grunty zabudowane i zurbanizowane	330	3,10
Wody	75	0,71
Tereny inne	400	3,69

Źródło: Urząd Gminy w Kuślinie

We wszystkich miejscowościach Gminy dominuje funkcja rolnicza uzupełniona funkcjami przemysłową, handlową i usługową (lokalizacja większych zakładów w rozdziale 2.1.1.).

Strukturę zarejestrowanych na terenie Gminy podmiotów gospodarczych przedstawiono poniżej w postaci tabelarycznej.

Tabela. Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie Gminy

Charakter podmiotu	Ilość	Liczba zatrudnionych
Produkcyjne	8	318
Handlowe	46	67
Usługowe	84	156
Inne	58	72

Opracowanie: Urząd Gminy w Kuślinie

Na terenie Gminy Kuślin zlokalizowane są następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Trzciance (technikum rolnicze hodowli koni, agrobiznesu i żywienia oraz liceum o profilu ekonomiczno-administracyjnym i zarządzania informacją),
- Gimnazjum w Michorzewie,
- Gimnazjum w Wąsowie,
- Szkoła Podstawowa-Przedszkole w Michorzewie,
- Szkoła Podstawowa-Przedszkole w Wąsowie,
- Szkoła Podstawowa w Śliwnie,
- Przedszkole Trzcianka-Kuślin.

Ponadto w Kuślinie znajdują się następujące jednostki podległe samorządowi:

- Zakład Obsługi Komunalnej,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Ośrodek Oświaty.

Wszystkie miejscowości na terenie Gminy są zwodociągowane. Ujęcia wody na terenie Gminy zlokalizowane są w Chraplewie, Kuślinie, Wymysłowie i Wąsowie.

Na terenie Gminy zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków (w Kuślinie). Kanalizacja sanitarna obsługuje jedynie część wsi Kuślin.

Potrzeby ciepłe mieszkańców Gminy w przeważającej części zaspokajane są poprzez: ogrzewanie indywidualne. Głównym paliwem, przy braku sieci gazowniczej na terenie Gminy, jest węgiel.

Gmina zaopatrywana jest w energię elektryczną z rejonowej sieci średniego napięcia liniami napowietrznymi 15 kV za pośrednictwem stacji transformatorowych 15/0,4 kV, a następnie liniami niskiego napięcia.

Przez teren Gminy poprowadzona jest infrastruktura o znaczeniu ponadlokalnym – gaziociągi wysokiego ciśnienia. W miejscowościach Wąsowo, Głuponie i Turkowo zlokalizowane są wieże bazowe telefonii bezprzewodowej.

1.3.2. Charakterystyka przyrodnicza

1.3.2.1. Położenie i morfologia

Zgodnie z regionalizacją Polski [Kondracki J. 1998] Gmina Kuślin położona jest w mezoregionie Pojezierza Poznańskiego (315.51) będącego fragmentem makroregionu Pojezierza Wielkopolsko-Kujawskiego (315.5). Pojezierze Poznańskie jest rozległą wysoczyzną od północy graniczącą z Obornicką Doliną Warty (315.332), od wschodu – z Poznańskim Przełomem Warty (315.52), od południa – z Doliną Środkowej Obry (315.63), będącą fragmentem Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej. Ze względu na duże zróżnicowanie mezoregionu podzielony został na mikroregiony. Wschodnia część Gminy Kuślin położona jest w obrębie mikroregionu Równiny Opalenickiej (315.514) będącej płaską niecką moreny dennej w zasięgu fazy leszczyńskiej zlodowacenia bałtyckiego na wschód od Wału Lwówecko-Rakoniewickiego i na południe od Pojezierza Międzychodzko-Pniewskiego. Oś Równiny Opalenickiej stanowi płynąca z północy na południe rzeka Mogilnica. Na obszarze Równiny Opalenickiej znajduje się najniższy położony punkt Gminy - zlokalizowany jest w rejonie Kryśtanowa i opisuje go rzędna 81,4 m npm.

Zachodnia część Gminy położona jest w mikroregionie Wału Lwówecko-Rakoniewickiego (315.513). Wał ten to zorientowana południkowo wysoczyzna będąca reliktem starszych zlodowaceń: starsze struktury glacytektoniczne przykryte są moreną denną fazy leszczyńskiej zlodowacenia bałtyckiego. Na powierzchni Wału miejscami występują kemy i wydmy. Na Wale w rejonie wsi Wąsowo-Huby zlokalizowany jest najwyższy punkt Gminy opisany rzędą 114,8 m npm.

1.3.2.2. Budowa geologiczna

Najstarszymi rozpoznanymi utworami geologicznymi na terenie gminy oraz w bezpośrednim jej otoczeniu są osady jury górnej Monokliny Przedsudeckiej przykryte utworami kenozoicznymi. Pod względem litologicznym przeważają margle i mułowce przechodzące w wapienie margliste i rafowe jury górnej, margle i wapienie (osady doggeru) oraz margle szare kredy górnej. Na utworach mezozoicznych zalegają utwory trzeciorzędowe. Są to zielone i szare piaski oligocenu, przykryte piaskami z przewarstwieniami ilów i lignitów miocenских. Osady te przykrywają plioceńskie pstry ily poznańskie. Na wschód od Wąsowa brakuje ogniwa miocen-

skiego. Powierzchnia utworów trzeciorzędowych zapada się w kierunku zachodnim: w Kuślinie powierzchnia ta osiąga rzędną +25 m npm, w Lwówku: ok. 0 m npm, a w Trzcielu: -75 m ppm. Najmłodszyimi utworami występującymi od powierzchni terenu są osady czwartorzędowe, osiągające miąższość od kilkudziesięciu do ponad stu metrów. Zgodnie z mapą geologiczną Polski w skali 1:200 000 (ark. Poznań) warstwę przypowierzchniową stanowią przede wszystkim plejstoceny utwory fazy leszczyńskiej zlodowacenia bałtyckiego. Są to: w części zachodniej piaski, żwiry i głązy wodnolodowcowe; na północny-wschód od Mogilnicy Wschodniej – piaski i żwiry wodnolodowcowe; na pozostałym (przeważającym) obszarze – glina zwałowa. Utworami plejstocenymi lecz młodszymi (nie związanymi bezpośrednio z akumulacją lądolodu i jego wód) są osady późnoglacialne reprezentowane przez piaski eoliczne wydymowe i pokrywowe występujące południowej części Gminy. Holocen reprezentowany jest przez namuły i torfy wytworzone w obniżeniach bezodpływowych i wzdłuż cieków.

1.3.2.3. Wody podziemne

Równoleżnikowo przez środek Gminy przebiega granica głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) 144 „Wielkopolska Dolina Kopalna”, tak że południowa połowa Gminy znajduje się w obszarze wysokiej ochrony (OWO). Wielkopolska Dolina Kopalna uformowana w okresie interglacjalu zlodowacenia bałtyckiego przebiega przez środkową Wielkopolskę zajmując powierzchnię ok. 4 000 km². Użytkowe poziomy wodonośne WDK są w utworach czwartorzędowych (średnia głębokość ujęć: 60 m), a szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 480 tys. m³/d.

Północno-wschodnia część gminy położona jest w granicach głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) oznaczonego numerem 145 „Dolina kopalna Szamotuły-Duszniki”. Zbiornik wód podziemnych jest typu porowego o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 36 tys. m³/d w utworach czwartorzędowych (średnia głębokość ujęć: 40 m). Łączna powierzchnia zbiornika to około 200 km².

Na terenie Gminy występuje również trzeciorzędowy poziom wód podziemnych o charakterze artezyjskim ujmowany w m. Chraplewo.

Zwierciadło wód gruntowych na terenie gminy występuje stosunkowo płytko: na przeważającym obszarze jest to głębokość 1-2 m ppt. Jedynie w części północno-zachodniej głębokość występowania zwierciadła wód gruntowych przekracza 5 m ppt.

Najpłycej, na głębokości 0,5-1,0 m ppt, wody gruntowe występują na terenach położonych wzdłuż cieków miejscami (zwłaszcza w okresie wiosennych roztopów) podtapiając teren.

Poziom wód gruntowych ujmowany jest jedynie kopanymi studniami gospodarskimi.

1.3.2.4. Gleby

Na obszarze Gminy Kuślin największą powierzchnię zajmują gleby klasy IIIa, IIIb, IVa i IVb. Gleby klas II, IIIa, IIIb, chronione na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, stanowią 39,3% ogółu gruntów ornych, przy czym udział gleb klasy II jest znikomy (0,2%). Łącznie gleby klas II-IVb zajmują łączną powierzchnię 82,6% ogółu gruntów ornych. Szczegółowe zestawienie powierzchni gleb w poszczególnych klasach bonitacyjnych przedstawiono w tabeli poniżej:

Klasa bonitacyjna gleb	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
II	13.6520	0,2
IIIa	933.8842	13,2
IIIb	1.842.5238	25,9
IVa	2.209.9474	31,2
IVb	856.1428	12,1
V	753.8866	10,6
VI	470.5955	6,6
VIz	12.6054	0,2
Ogółem	7.093.2377	100,0

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuślin”

Jakość gleb na terenie Gminy można ocenić poprzez przeliczenie powierzchni klas bonitacyjnych przez współczynniki stosowane w metodzie punktowej IUNG Puławy (A. Świącicki, 1997). Poniżej w postaci tabelarycznej przedstawiono porównanie uzyskanych wyników ze średnimi wartościami współczynników dla byłego województwa poznańskiego.

Tabela. Waloryzacja przyrodniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG Puławy, Edward Olejniczak)

	Ocena gleb w punktach				Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb
	Bonitacja		Przydatność rolnicza		
	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	
Gmina Kuślin	56,5	44,0	55,9	44,3	55,3
Województwo poznańskie (byłe)	51.6	36.4	51.8	34.9	49.8

Źródło: Gleby województwa poznańskiego i ich zanieczyszczenie, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Poznaniu 1997

Z powyższego wynika, iż w Gminie Kuślin panują warunki glebowe lepsze od przeciętnych dla gmin byłego województwa poznańskiego. Z analizowanych 61 gmin byłego województwa, jedynie 12 (Czempiń, Kłecko, Środa Wlkp., Września, Brodnica, Granowo, Kaźmierz, Kleszczewo, Komorniki, Niechanowo, Obrzycko, Rokietnica) uzyskało wyższą wartość wskaźnika bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb.

1.3.2.5. Wody powierzchniowe

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy, przypo-

rządkowania zbiorników wód podziemnych do właściwych obszarów dorzeczy, utworzenia regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz podziału obszarów dorzeczy na regiony wodne (Dz. U. Nr 232, poz. 1953 z późn. zm.) obszar Polski podzielony został na dorzecza oraz regiony wodne. Gmina Kuślin w całości położona jest w regionie Warty dorzecza Odry.

Gmina Kuślin położona jest w zlewni Mogilnicy. Zgodnie z informacjami zawartymi w „Raporcie...WIOŚ” rzeką Mogilnicą nazywane są trzy ciekі łączące się ze sobą w rejonie Wojnowic i Troszczyna (gm. Opalenica). Dla wyróżnienia ciekі te nazwano Mogilnicą: Zachodnią, Wschodnią i Górną. Poniżej m. Konojad koryto Mogilnicy rozdziela się na dwa ramiona, którymi są Kanał Prut I i Kanał Prut II. Wody Mogilnicy jedynie przy stanach powodziowych częściowo kierowane są do Kanału Prut II uchodzącego do Północnego Kanału Obry. Ponieważ całość wód wprowadzanych jest Kanałem Prut I do Kanału Mosińskiego, zlewnia Mogilnicy wraz z kanałem ujściowym została włączona do jego dorzecza.

Jako ciek podstawowy przyjmuje się wypływającą z Jeziora Pniewskiego Mogilnicę Górną, której długość całkowita wynosi 66,8 km, a powierzchnia zlewni 699,8 km². Obszar źródłowy prawobrzeżnego dopływu Mogilnicy Górnej – Mogilnicy Zachodniej (długość 25,6 km, zlewnia 256,4 km²) stanowią zmeliorowane torfowiska w sąsiedztwie Jeziora Zgierzynieckiego (gm. Lwówek). W rejonie m. Rudniki (gm. Opalenica) do Mogilnicy uchodzi tzw. Potok spod Władysławowa (długość ciekі - 17,6 km). Lewobrzeżnym dopływem Mogilnicy Górnej jest Mogilnica Wschodnia. Odprowadza ona wody do Mogilnicy Górnej w rejonie Wojnowic (gm. Opalenica). Mogilnica Wschodnia (długość 22,6 km, zlewnia 133,1 km²) wypływa z sieci rowów na podmokłych łąkach położonych w rejonie wsi Wilczyna (gm. Duszniki).

Na terenie Gminy nie występują większe zbiorniki wodne. Małe jeziora występują głównie na obszarach leśnych w obrębie Wału Lwówecko-Rakoniewickiego oraz na terenach podmokłych w pozostałej części Gminy. Łącznie wody w zbiornikach wodnych na terenie Gminy zajmują ok. 7 ha, co stanowi ok. 0,07% jej ogólnej powierzchni.

1.3.2.6. Roślinność

Zgodnie z przyrodniczo-leśnym podziałem Polski L. Mroczkiewicza Gmina Kuślin leży w obrębie Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej, dzielnicy Wielkopolsko-Kujawskiej. Charakteryzuje się ona warunkami sprzyjającymi głównie rozwojowi borów sosnowych świeżych z domieszka gatunków liściastych jak dąb, buk i grab.

Największy kompleks leśny, silnie południkowo rozciągnięty, znajduje się w zachodniej części Gminy. Drugi, znacznie mniejszy, zlokalizowany jest na północ od Turkowa.

Lasy Gminy Kuślin stanowiące własność Skarbu Państwa objęte są zarządem Nadleśnictwa Grodzisk Wlkp. i znajdują się w następujących obrębach ewidencyjnych: Chraplewo, Dąbrowa, Głuponie, Kuślin, Michorzewko, Nowa Dąbrowa, Śliwno, Turkowo, Wąsowo. Są to przede wszystkim bory świeże i mieszane z przeważającym drzewostanem sosny zwyczajnej, dębu szypułkowego, brzozy i olszy.

Zieleń nieleśną na terenie Gminy stanowią zespoły roślinności naturalnej towarzyszące zwłaszcza ciekom oraz urządzona roślinność parków, skwerów, cmentarzy, ogrodów przydomowych i działkowych, zadrzewienia wzdłuż ciągów komunikacyjnych, śródpolne.

Na terenie Gminy w Chraplewie, Michorzewie, Śliwnie, Trzciance, Turkowie i Wąsowie zlokalizowane są zabytkowe parki.

1.3.2.7. Klimat

Zgodnie z podziałem rolniczo-klimatycznym Polski R. Gumińskiego Gmina Kuślin położona jest cieplejszej części dzielnicy Środkowej (VII), która obejmuje dorzecze środkowej Warty. Jest to obszar o jednej z niższych w Polsce sumie opadu rocznego. Średnia roczna suma opadów z wielolecia 1955-1980 na posterunku opadowym IMGW w Michorzewie wyniosła 535 mm, przy czym w suchym roku 1959 roczna suma opadów wyniosła tylko 260 mm, a w mokrym roku 1974 – aż 817 mm.

Wspomnianą Dzielnicę rolniczo-klimatyczną charakteryzuje największa ilość dni słonecznych (ponad 50) i najmniejsza ilość dni pochmurnych (poniżej 130). Liczba dni z przymrozkami wynosi od 100 do 110, a mroźnych – od 30 do 50, przy średniej rocznej temperaturze wynoszącej 8°C. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni.

W odniesieniu do obszaru Gminy nie można mówić o odrębności makroklimatycznej, natomiast występują tu swoiste cechy topoklimatu wynikające z ukształtowania terenu i jego pokrycia. Przemieszczanie mas powietrza odbywa się głównie obniżeniami dolinnymi Mogilnic, a główne bariery – to występujące zwłaszcza w zachodniej części Gminy obszary leśne. Małoprzestrzenne różnice w parametrach meteorologicznych występują w czasie bezwietrznej pogody radiacyjnej, zwłaszcza w porze nocnej, gdy ujawniają się różnice wynikające z różnej pojemności cieplnej powierzchni o swoistych rodzajach pokrycia. Dotyczy to zwłaszcza terenów w dolinach Mogilnic oraz obszarów leśnych.

2. DIAGNOZA ŚRODOWISKA W GMINIE

2.1. Formy i wielkość oddziaływania (presji) na środowisko

2.1.1. Pozarolnicza działalność gospodarcza

Na terenie gminy dominuje funkcja rolnicza. Do największych podmiotów funkcjonujących poza bezpośrednią produkcją rolną należą:

- Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Smakosz” w Michorzewku,
- Zakład Łożysk w Trzciance,
- Zakład Ogólnobudowlany w Michorzewie,
- „AS-COR” Zakład Obróbki Drewna w Michorzewie,
- Odlewnia Żeliwa w Wąsowie,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Kuślinie,
- Kozłowsky - produkcja materiałów budowlanych w Kuślinie,
- Laskowski M.S. - piekarstwo, cukiernictwo w Kuślinie,
- „Bratek” s.c. - restauracja i produkcja spożywcza w Kuślinie.

Na terenie gminy zlokalizowane są również stacje paliw (w m. Kuślin i Głuponie oraz stacje zakładowe w RKS Głuponie, Gospodarstwie Pomocniczym przy ZS RCKU w Trzciance, Przedsiębiorstwie Rolnym Jan Wiela w Wąsowie, Gospodarstwie Rolnym Marek Kniat w Krystianowie).

Obszary aktywizacji gospodarczej wywierają na środowisko presję w postaci emisji substancji i energii. W myśl Prawa ochrony środowiska, emisja ta oznacza wprowadzanie bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi - substancji oraz energii, takich jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne. Emisja do środowiska jest zróżnicowana i zależy od charakteru prowadzonej działalności, przyjętej technologii, wielkości inwestycji, sposobu pozyskiwania energii cieplnej. Istotą prowadzenia działalności gospodarczej w świetle obowiązującego prawa w zakresie oddziaływania na środowisko jest nieprzekraczanie obowiązujących standardów emisji. Prowadzący działalność zobowiązany jest do zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych umożliwiających dotrzymanie standardów jakości środowiska. Ostateczny wpływ prowadzenia działalności gospodarczej na środowisko jest wypadkową spełnienia ww. wymagań oraz odporności środowiska na wywieraną presję (czynnik lokalizacyjny).

Lokalizacja na terenie Gminy nowych przedsięwzięć zaliczanych, zgodnie z art. 51 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. (Dz. U. Nr 179, poz. 1490), do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Zarówno budowana inwestycja jak i funkcjonujące zakłady zobowiązane są do uzyskania szeregu decyzji administracyjnych z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu. Zakłady, których funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, muszą uzyskać pozwolenie zintegrowane, ustalające:

- wielkość emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
- dopuszczalny poziom hałasu,
- warunki wytwarzania i sposoby postępowania z odpadami,
- warunki poboru wody i odprowadzania ścieków.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 (Dz. U. Nr 122, poz.1055) w załączniku określa rodzaje instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.

Zakłady korzystające ze środowiska wnoszą opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska. Część z tych pieniędzy trafia do Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska (rozdysponowanie środków z GFOŚ na rok 2004 przedstawiono w rozdziale 6).

Zgodnie z zapisami ustawy - Prawo ochrony środowiska organem ochrony środowiska na terenie Gminy jest Wójt Gminy Kuślin. Wójt sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w ramach przysługujących kompetencji. Wójt może upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników Urzędu Gminy lub funkcjonariuszy straży gminnej, co uprawnia ich do:

- wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren,
- przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych,
- żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego,
- żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

Wójt lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt występuje do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (tj.: Dz. U. Nr 112 z 2002 r., poz. 982) posiada kompetencje w zakresie:

- kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody,
- kontroli przestrzegania decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska,
- udziału w postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji,
- udziału w przekazywaniu do użytku obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- kontroli eksploatacji instalacji i urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem,
- podejmowania decyzji wstrzymujących działalność prowadzoną z naruszeniem wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska,
- współdziałania w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontrolnymi, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz organami administracji państwowej i rządowej, samorządu terytorialnego i obrony cywilnej, a także organizacjami społecznymi i opiekunami społecznymi,
- organizowania i koordynowania państwowego monitoringu środowiska, prowadzenie badań jakości środowiska, obserwacji i oceny jego stanu oraz zachodzących w nim zmian,
- opracowywania i wdrażania metod analityczno-badawczych i kontrolno-pomiarowych,
- inicjowania działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do stanu właściwego,
- kontroli przestrzegania przepisów o opakowaniach i odpadach opakowaniowych,
- kontroli przestrzegania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,
- kontroli przestrzegania przepisów i uzyskanych na ich podstawie zezwoleń.

2.1.2. Rolnictwo

Presja na środowisko związana z prowadzeniem działalności rolniczej dotyczy:

- problematyki nawożenia (przenawożenia) pól: przeciążenie gleb, zanieczyszczenie wód gruntowych i powierzchniowych,
- emisji związanej z intensywną produkcją rolną, w tym chowem i hodowlą zwierząt: emisja do powietrza z kotłowni ogrzewających obiekty kubaturowe, dyskomfort związany z emisją odorów (gnojowica, obornik, amoniak przy fermach drobiu), rolnicze wykorzystanie nawozów naturalnych niezgodne z zapisami ustawy o nawozach i nawożeniu oraz Zwykłą Dobrą Praktyką Rolniczą, emisja związana z niekontrolowanym odprowadzaniem nieczystości zwierzęcych wprost do wód powierzchniowych i gruntu, problem padłych zwierząt oraz chorych wymagających zabicia itd.

Na terenie gminy odbywa się hodowla (dane wg Spisu Rolnego z 2002 r.):

- 2008 sztuk bydła (w tym 744 krów),
- 38 372 sztuk trzody (w tym 3 148 loch),
- 372 owiec,
- 69 koni,
- 14 012 sztuk drobiu (w tym 11 719 kurzego)
- 82 pnie pszczele.

Fermy hodowlane, w których odbywa się chów lub hodowla zwierząt, w liczbie nie niższej niż 50 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP), zalicza się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Współczynniki przeliczeniowe sztuk zwierząt na DJP zamieszczone są w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 179, poz. 1490) i przykładowo wynoszą (tabela poniżej):

Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczenia sztuk rzeczywistych na DJP
Ogiery	1,2
Klacz, wałachy	1,2
Żrebaki powyżej 2 lat	1
Żrebaki powyżej 1 roku	0,8
Żrebaki od 1/2 do 1 roku	0,5
Żrebięta do 1/2 roku	0,3
Buhaje	1,4
Krowy	1
Jałówki cielne	1
Jałówki powyżej 1 roku	0,8
Jałówki od 1/2 do 1 roku	0,3
Cielęta do 1/2 roku	0,15
Knury	0,3
Maciory	0,3
Warchlaki 2-4 miesięczne	0,1
Prosięta do 2 miesięcy	0,02
Tuczniki	0,25
Bekony	0,2
Kury	0,004
Gęsi	0,008
Indyki	0,024

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Urzędu Gminy fermy takie znajdują się w następujących miejscowościach:

- Kuślin: 2 fermy trzody chlewnej, 1 - owiec,
- Głuponie: 2 trzoda chlewna,
- Michorzewko: 1 – bydło,
- Michorzewo: 1 – trzoda chlewna,

- Śliwno: 1 – trzoda chlewna, 2- bydło,
- Turkowo: 2 – trzoda chlewna,
- Trzcianka: 1 – trzoda chlewna, 1 – bydło,
- Wąsowo: 2 – trzoda chlewna.

Lokalizacja nowej fermy hodowlanej, w której planowany jest chów lub hodowla zwierząt w liczbie nie mniejszej niż 50 DJP wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (podobnie jak przedsięwzięcia z sektora pozarolniczego - rozdział 2.1.1.).

Hodowla bydła, trzody, koni, owiec jest źródłem konkretnych obciążeń dla środowiska, związanych z koniecznością zagospodarowania wytwarzanego obornika i gnojowicy. Lokalizacja nowych ferm uzależniona jest więc również od dotychczasowego obciążenia użytków rolnych wytwarzanym na terenie Gminy nawozem naturalnym.

Wielkości obciążenia obornika i gnojowicy wytwarzanego przez poszczególne grupy i rodzaje zwierząt zawarto w „załączniku nr 3” do „Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej” (wyciąg w tabeli poniżej). Tabela zawiera ilości powstającego obornika i gnojowicy przy całorocznym utrzymywaniu zwierząt w oborze, oraz przy założeniu, iż chów trzody odbywa się w bardziej obciążającym środowisko systemie bezściółkowym.

Tabela. Ilość nawozów naturalnych i składników w nawozach od 1 sztuki zwierząt na rok

Grupa i rodzaj zwierząt	Obornik		Gnojowica	
	masa ton	azot kg	masa ton, m ³	azot kg
Bydło				
Cielęta 0-6	2,6	20,8	–	–
Jałówki, byczki 6-12	2,9	15,4	7,0	23,1
Jałówki, byczki 12-24	4,8	25,0	12,1	42,3
Krowy - 4 000 l mleka	12,0	66,0	23,2	97,4
Trzoda (chów bezściółkowy)				
Maciora z prosiętami	–	–	8,3	25,4
Warchlaki do 30 kg	–	–	1,2	5,4
Tuczniki 30-110 kg	–	–	2,4	10,8
Konie	2,8	23,8	–	–
Owce	1,5	1,1	–	–

Nawożenie nawozami naturalnymi regulują zapisy ustawy z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991). Zgodnie z art. 11 ust. 3 dawka nawozu naturalnego, zastosowana w ciągu roku, nie może zawierać więcej niż 170 kg azotu (N) na 1 ha użytków rolnych.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616) określa zasady stosowania nawozów naturalnych, do których zaliczane są obornik i gnojowica (wyciąg):

- nawozy naturalne w postaci stałej oraz płynnej powinny być stosowane w okresie od dnia 1 marca do dnia 30 listopada,
- nawozy naturalne powinny być przykryte lub wymieszane z glebą nie później niż następnego dnia po ich zastosowaniu, z wyjątkiem nawozów stosowanych w lasach oraz na użytkach zielonych,
- nawozy naturalne mogą być stosowane w odległości co najmniej 20 m od strefy ochronnej źródeł wody, ujęć wody, brzegu zbiorników oraz cieków wodnych, kąpielisk zlokalizowanych na wodach powierzchniowych,
- nawozy naturalne w postaci płynnej mogą być stosowane gdy poziom wody podziemnej jest poniżej 1,2 m ppt.

Dla podmiotów prowadzących chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk, lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior, Ustawa o nawozach i nawożeniu wprowadza następujące obowiązki:

- opracowania planu nawożenia zgodnie z przepisami ustawy - Prawo wodne i zasadami dobrej praktyki rolniczej,
- zagospodarowania na użytkach rolnych będących w posiadaniu ww. podmiotu co najmniej 70% gnojówki i gnojowicy (pozostałe 30% może zbyć zgodnie z zasadami określonymi w ww. ustawie).

Ustawa – Prawo wodne wprowadza zapis, zgodnie z którym produkcję rolną prowadzi się w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczaniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przy czym przez związki azotu rozumie się wszelkie substancje zawierające azot, z wyjątkiem gazowego azotu cząsteczkowego. Na mocy zapisów ww. ustawy Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu określił w rozporządzeniu z dnia 2 grudnia 2003 roku wody powierzchniowe i podziemne wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszary szczególnie narażone, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 192, poz. 3568). Do ww. zaliczona została część zlewni rzeki Mogilnica poza Gminą Kuślin (w granicach Gminy Opalenica).

Intensywna produkcja rolnicza stanowi również źródło uciążliwości zapachowych, stwarzających dyskomfort dla okolicznych mieszkańców. Dotyczy to terenów zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w pobliżu ferm hodowlanych, jak i w sąsiedztwie gruntów nawożonych nawozami naturalnymi. Uciążliwość zapachowa jest wartością niemierzalną, powodującą indywidualne odczucie dyskomfortu, a jej występowanie i nasilenie uzależnione jest od pory roku, warunków atmosferycznych (kierunku wiatru, temperatury powietrza itp.).

Fermy hodowlane (podobnie jak przedsięwzięcia z sektora pozarolniczego - rozdział 2.1.1.) zaliczane mogą być do zakładów, których funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Fermy, w których prowadzony jest chów lub hodowla drobiu lub świń o więcej niż:

- 40 000 stanowisk dla drobiu,
- 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg,
- 750 stanowisk dla macior,

muszą uzyskać pozwolenie zintegrowane.

2.1.3. Emisja związana z funkcją mieszkaniową oraz obiektami użyteczności publicznej

W przypadku zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej emisja do środowiska związana jest z:

- wprowadzaniem do powietrza zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodzących z instalacji wykorzystywanych do celów grzewczych (podgrzewanie wody oraz ogrzewanie obiektów kubaturowych),
- odprowadzaniem ścieków socjalno-bytowych,
- sposobem postępowania z odpadami.

Jednym z problemów jest tak zwana niska emisja zanieczyszczeń do powietrza, pochodząca z rozproszonych niskich emitorów, najczęściej instalacji grzewczych, związana ze stosowaniem paliw o gorszej jakości w paleniskach domowych oraz z działalnością małych zakładów, niepodlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na wprowadzanie substancji do powietrza.

W przypadku zabudowy mieszkaniowej na terenie Gminy Kuślin zdecydowanie dominuje ogrzewanie indywidualne. Centralnym zaopatrzeniem w ciepło objęta jest część zabudowy wielorodzinnej. Charakterystykę grzewczą zabudowy mieszkaniowej na terenie Gminy wraz z liczbą mieszkańców korzystających z poszczególnych źródeł zaopatrzenia w ciepło przedstawiono w tabeli poniżej:

Zabudowa jednorodzinna		Zabudowa wielorodzinna	
Z indywidualnym ogrzewaniem węglowym	Z indywidualnym ogrzewaniem gazem lub olejem	Z centralnym zaopatrzeniem w ciepło	Z ogrzewaniem indywidualnym węglowym
4381 osób	16 osób	930 osób	285 osób

Źródło: Urząd Gminy w Kuślinie

Z uwagi na brak na terenie Gminy sieci gazowniczej większość funkcjonujących instalacji grzewczych jako paliwo wykorzystuje węgiel.

Jednym ze sposobów ograniczenia „niskiej emisji” jest zastępowanie konwencjonalnych palenisk instalacjami wykorzystującymi energię ze źródeł odnawialnych. Na terenie Gminy Kuślin nie ma takich instalacji.

Na stan powietrza atmosferycznego na terenie Gminy główny wpływ ma emisja zanieczyszczeń z terenów przemysłowych zlokalizowanych poza gminą, stanowiąca faktycznie o wielkości zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy Kuślin (szerzej w rozdziale 2.2.4).

Zgodnie z zapisami „Strategii...” do wszystkich miejscowości w Gminie Kuślin doprowadzona jest sieć wodociągowa. Łączna długość sieci wodociągowej na terenie Gminy wynosi 108,2 km. Planowany jest docelowy układ pierścieniowego zasilania w wodę, obejmującego wszystkie miejscowości, opartego na stacjach: Wąsowo, Chraplewo, Kuślin, Wymysłowo. Długość poszczególnych odcinków sieci wodociągowej (stan na koniec 2003 roku) przedstawiono w tabeli poniżej.

Jednostka osadnicza	Długość sieci wodociągowej [km]	W tym długość kolektorów azbestowych [km]
Chraplewo	8,2	
Dąbrowa	12,1	
Dąbrowa Nowa	11,9	
Głuponie	11,0	
Krystianowo	5,1	
Michorzewo	2,4	0,8
Kuślin	7,8	2,0
Michorzewko	11,4	
Sliwno	17,9	1,5
Trzcianka	5,0	0,5
Turkowo	4,4	
Wąsowo	11,0	3,0
Łącznie	108,2	7,8

Źródło: Urząd Gminy w Kuślinie

Na tle zaopatrzenia w wodę bardzo słabo rozwinięta jest sieć kanalizacyjna. Na terenie Gminy jedynie w Kuślinie część mieszkańców podłączona jest do kanalizacji sanitarnej. W pozostałych miejscowościach kanalizacja sanitarna nie została jeszcze zrealizowana. Długość poszczególnych odcinków kanalizacji sanitarnej i deszczowej (stan na koniec 2003 roku) przedstawiono w tabeli poniżej.

Jednostka osadnicza	Długość sieci kanalizacji sanitarnej [km]	Długość sieci kanalizacji deszczowej [km]
Kuślin	2,7	1,1
Michorzewo		0,5
Trzcianka		0,25
Głuponie		0,2
Wąsowo		0,4
Łącznie	2,7	2,45

Źródło: Urząd Gminy w Kuślinie

W Kuślinie zlokalizowana jest jedyna na terenie Gminy oczyszczalnia ścieków. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia o przepustowości 180 m³/d. Oczyszczalnia uzyskała stosowne pozwolenie wodnoprawne zgodnie z którym odprowadza podczyszczone wody do rowu melioracyjnego. Oczyszczalnia ścieków w Kuślinie zostanie rozbudowana i zmodernizowania w latach 2004/2005. Na I etap obejmujący zwiększenie przepustowości z obecnych 180 m³ do 563 m³ na dobę - wydane zostało pozwolenie na budowę.

Z powyższego wynika, iż w gospodarstwach nie podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej (dotyczy części Kuślina) oraz w pozostałych miejscowościach Gminy odprowadzanie ścieków socjalno-bytowych winno odbywać się do:

- przydomowych zbiorników bezodpływowych, z których (po ich napełnieniu) okresowo winny być wywożone do oczyszczalni ścieków,
- przydomowych oczyszczalni ścieków.

Z odprowadzaniem ścieków bytowych do zbiorników bezodpływowych związane są liczne zagrożenia, skutkujące niezorganizowaną emisją zanieczyszczeń ściekowych do środowiska. Do zagrożeń tych zaliczyć należy: brak zbiorników (np. bezpośrednie odprowadzanie ścieków do cieków), problem szczelności zbiorników, wypróżnianie zbiorników na powierzchnię terenu lub do wód powierzchniowych, opróżnianie zbiorników wozów asenizacyjnych poza miejscami do tego przeznaczonymi. Dlatego za optymalne rozwiązanie (przy spełnieniu warunków technicznych i ekonomicznych) należy przyjąć koncepcję rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenie całej gminy.

Na terenie Gminy zlokalizowane są 3 przydomowe oczyszczalnie ścieków w Chraplewie (przepustowość 3,0 m³/d), Dąbrowie (0,64 m³/d) i Kuślinie (0,64 m³/d).

2.1.4. Ruch komunikacyjny

Zgodnie z danymi zawartymi w „Strategii...” szkielet układu drogowego Gminy stanowią drogi:

- powiatowe – o łącznej długości 59 km,
- gminne – 6,5 km,
- pozostałe drogi gminne, podzielone wg ważności i funkcji na:
 - drogi podstawowe – o długości 38 km,
 - drogi pomocnicze – 30,5 km.

Oddziaływanie dróg na środowisko przedstawia się następująco:

- oddziaływanie na stan powietrza i klimat akustyczny poprzez emisję substancji gazowych i pyłowych oraz emisję hałasu - ujemne oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie na zdrowie człowieka,
- opady ze spalin samochodowych i pyły zanieczyszczają powierzchnię ziemi, gleby i wody powierzchniowe, mają ujemny wpływ na stan fitosanitarny roślinności, ujemnie oddziałują na zdrowie człowieka,
- oddziaływanie na gleby: zmiany składu biologicznego i chemicznego gleby w wyniku emisji zanieczyszczeń (j.w.), wprowadzanie środków chemicznych w trakcie odśnieżania, spływ wód zanieczyszczonych substancjami ropopochodnymi,
- oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne: zanieczyszczenie wód substancjami ropopochodnymi oraz emisją spalin i pyłów, zmiana stosunków wodnych, przecięcie poziomów wód podziemnych, zagrożenie dla ujęć wód podziemnych,
- oddziaływanie na florę i faunę: zagrożenie dla bioróżnorodności, dla niektórych gatunków, zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów,
- generowanie drgań (wibracji),
- oddziaływanie na krajobraz: niekorzystne zmiany w krajobrazie, pogorszenie estetyki przestrzeni.

Skala oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska uzależniona jest od natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach dróg, od typu poruszających się po nich pojazdów oraz od stanu technicznego dróg i wyposażenia w infrastrukturę (np. ekrany akustyczne, sposób odprowadzania ścieków, przepusty dla zwierząt).

Na terenie Gminy trwa budowa autostrady A2 przebiegającej centralnie przez obszar Gminy w układzie niemal równoleżnikowym. Budowa nowej autostrady i jej urządzeń powoduje różnorodne negatywne oddziaływania na środowisko (trwała zmiana przeznaczenia gruntów, ingerencja w budowę geologiczną poprzez wykonanie wykopów i nasypów, zaburzenie stosunków wodnych, trwałe usunięcie warstwy glebowej, usunięcie roślinności, przedzielenie ekosystemów, trwałe zmiany w krajobrazie). Autostrada, ze względu na dużą szerokość pasa drogowego, duże natężenie ruchu, nieliczne przekroczenia drogowe oraz brak dostępności (na terenie Gminy nie przewidziano budowy węzła umożliwiającego wjazd i wyjazd z autostrady) trwale rozcina dotychczas istniejące ekosystemy i wspólnoty ludzkie.

Syntetyczne zestawienie oddziaływań autostrady przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela. Powiązania pomiędzy bezpośrednimi oddziaływaniami i skutkami wtórnymi oddziaływań

Oddziaływanie bezpośrednie na:	Skutki wtórne w odniesieniu do innych elementów i wzajemne powiązania
POWIERZCHNIA ZIEMI <i>Emisja spalin, zapylenie, imisja zanieczyszczeń</i>	Opady ze spalin samochodowych i pyły zanieczyszczają powierzchnię ziemi i glebę . Na mikroklimat wpływa zajęcie powierzchni ziemi i jej pokrycie. Zanieczyszczanie powietrza i zmiany mikroklimatu wpływają na florę i faunę .
POWIERZCHNIA ZIEMI ŁĄCZNIE Z GLEBĄ <i>Zmiany: struktury gruntu, składu biologicznego i chemicznego i utrata gleb</i>	Pokrycie powierzchni ziemi wpływa na mikroklimat . Na zanieczyszczenie gleby wpływają zanieczyszczenia powietrza (metale ciężkie) i powierzchni ziemi. Pokrycie powierzchni terenu i zmiany własności filtracyjnych gruntu wpływają na wody gruntowe i ujęcia wody . Wpływ na glebę i pokrycie powierzchni ziemi ma wilgotność i poziom wód gruntowych. Na powstawanie osuwisk i erozję mają wpływ zmiany poziomu wód i stosunków wodnych. Zmiany struktury gleby oraz jej składu chemicznego i biologicznego wpływają na florę i faunę , na zachowanie zasobów leśnych i gospodarkę leśną . Pokrycie powierzchni ziemi, przemieszczanie mas ziemnych, skarpy dużych wykopów i nasypów wpływają na krajobraz .
ZŁOŻA KOPALIN <i>Wydobycie piasku, żwiru, kamienia, przykrycie złóż</i>	Wydobycie kopalin (żwiru, piaski) oraz eksploatacja kamieniołomów powodują zmiany powierzchni ziemi , zmiany gleb, utratę powierzchni upraw je przykrywających, powodują zmiany poziomu wód gruntowych i mogą mieć wpływ na wody podziemne. Zanieczyszczenie złóż może być spowodowane przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Eksploatacja kopalin powoduje zmiany w krajobrazie , może mieć wpływ na faunę .
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE <i>Zanieczyszczenia wód, obniżenie poziomu, zmiana stosunków wodnych, przecięcie warstw wodonośnych, zagrożenia dla ujęć wody</i>	Zmiany poziomu wód gruntowych (wykopy, nasypy) i gospodarka wilgotnościowa wpływają na glebę . Na wody gruntowe wpływają zmiany powierzchni ziemi, jej pokrycia i własności filtracyjnych gruntu. Zmiany poziomu wód gruntowych, zmiany zbiorników wodnych oraz nabrzeży jezior i rzek, zmiany przebiegu potoków wpływają na florę i faunę (szczególnie strefy brzegowej). Na wody powierzchniowe i podziemne mają wpływ wydobycie kopali oraz gospodarka leśna. Zanieczyszczenie wód zwłaszcza w sąsiedztwie ujęć ma wpływ na zdrowie ludzi . Zanieczyszczenie wód przez infiltrację i systemy melioracyjne wpływa na uprawy rolne . Poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na las i na zmiany w krajobrazie .
FLORA I FAUNA <i>Zagrożenie dla bioróżnorodności, dla niektórych gatunków, zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów</i>	Na faunę i florę wpływają: stan czystości powietrza (mikroklimat), poziom wód gruntowych, zbiorniki wód powierzchniowych i podziemnych, jakość gleby i pokrycia powierzchni ziemi. Na faunę i florę mają wpływ rozcięcia wspólnot, zmiany powierzchni życiowej, zmiany krajobrazu. Stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie człowieka przez rekreację, zbieranie grzybów, rybołówstwo i wędkarstwo itp. Na świat zwierzęcy wpływają hałas i drgania.
KRAJOBRAZ <i>wpływ na obszary chronione, na walory widokowe, estetykę, na funkcje wypoczynkowe</i>	Na krajobraz wpływają zmiany stosunków wodnych, zmiany lub likwidacja zbiorników wodnych, zmiany przebiegu potoków. Zabudowa powierzchni ziemi, ograniczenie powierzchni upraw ma wpływ na powierzchnię ziemi , w tym gleby . Okresowe lub długotrwałe zniszczenia, uszkodzenia i rozcięcia przestrzeni życiowej wpływają na florę i faunę . Na krajobraz wpływają: wykarczowania i zalesienia związane z drogą oraz ekrany akustyczne redukujące hałas.
LAS <i>Wpływ na utrzymanie, gospodarka i łowiectwo</i>	Na wegetację lasu i gospodarkę leśną wpływają wody, gleby i czystość powietrza. Na większe ryzyko powstawania pożarów w lesie wpływają rozcięcia i zwiększenie dostępności. Na łowiectwo, zbieranie jagód i grzybów w lasach ma wpływ stan flory i fauny. Stan lasu wpływa na mikroklimat, na możliwość rekreacji, czyli na zdrowie . Stan i zmiany lasu wpływają na kształtowanie krajobrazu .
KLIMAT AKUSTYCZNY <i>Hałas i drgania emisja, imisja</i>	Hałas wpływa na świat zwierzęcy , ma wpływ na walory wypoczynkowe otoczenia. Urządzenia ochrony przed hałasem wpływają na krajobraz i na walory estetyczne drogi. Hałas ma wpływ na zmiany w planowaniu przestrzennym (MPZP).

Źródło: Wytoczne wykonywania ocen oddziaływania autostrad na środowisko. Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad, Warszawa 1998

2.1.5. Infrastruktura naziemna

Na terenie Gminy zlokalizowane są następujące wieże bazowe telefonii bezprzewodowej:

- w Wąsowie dwie wieże tj. PLUS GSM, IDEA GSM,
- w m. Głuponie IDEA GSM,
- w m. Turkowo IDEA GSM.

Konstrukcja wież bazowych, a zwłaszcza ich wymagana znaczna wysokość, eliminują możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym przede wszystkim na zdrowie ludzi. Przy tego typu obiektach najważniejsze jest zabezpieczenie terenu bezpośrednio sąsiadującego z wieżą (zazwyczaj ogrodzonego) przed dostępem osób trzecich.

2.1.6. Instalacje stwarzające potencjalne zagrożenie wystąpienia poważnej awarii

Przez teren gminy poprowadzone są gazociągi wysokiego ciśnienia o charakterze tranzytowym.

Na przebiegu gazociągów oraz w miejscach eksploatacji złóż gazu i ropy występują liczne ograniczenia w zagospodarowaniu powierzchni terenu w pasie ochronnym zabezpieczającym instalacje przed uszkodzeniem (m. in. zakaz nasadzeń drzew i krzewów, lokalizacji budynków itp.).

Gazociągi oraz odwierty eksploatacyjne wraz z towarzyszącą infrastrukturą są instalacjami, których budowa oraz funkcjonowanie podlega określonym procedurom zapobiegającym niewłaściwemu ich funkcjonowaniu. Podlegają one ciągłemu monitoringowi polegającym na kontroli ciśnień przesyłanego gazu na wejściu, wyjściu oraz poszczególnych odcinkach instalacji. Gazociągi zabezpieczone są antykorozyjnie, a ich stan okresowo sprawdzany jest przez aparaturę pomiarową przemieszczającą się bezpośrednio w ich wnętrzu. Przebieg instalacji podziemnych oznaczony jest w terenie za pomocą odpowiednich znaków.

Sytuacja awaryjna w przypadku gazociągów związana może być z ich mechanicznym uszkodzeniem podczas wykopów prowadzonych ciężkim sprzętem (koparką).

Skutkiem awarii jest zanieczyszczenie środowiska poprzez niekontrolowane wprowadzenie gazu do powietrza atmosferycznego oraz zagrożenie wybuchowe i pożarowe. Pośrednim skutkiem sytuacji awaryjnej są zmiany dokonane w środowisku w wyniku prowadzonej akcji ratowniczej i naprawczej.

Do instalacji stanowiących zagrożenie wystąpienia poważnej awarii zaliczyć należy także stacje paliw. Potencjalnymi źródłami wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w przypadku stacji paliw są:

- uszkodzenie autocysterny wskutek rozszczelnienia walczaka bądź oprzyrządowania rozładowawczego,
- uszkodzenie węży lub króćców rozładowczych bądź urządzeń załadowczych (nalewaków),
- rozszczelnienie podziemnych zbiorników paliwowych,
- pożar autocysterny, zbiorników magazynowych lub pozostałych obiektów kubaturowych,
- wybuch w jakimkolwiek miejscu na terenie stacji na skutek wytworzenia się par węglowodorów i powstania mieszaniny z powietrzem.

Przez teren Gminy transportem drogowym przewożone są substancje niebezpieczne takie, jak: substancje ropopochodne, gaz płynny, amoniak, chlor. W chwili oddania do użytkowania autostrady A2 transport wspomnianych substancji znacznie wzrośnie. Zagrożenie wystąpienia NZŚ związane jest z sytuacjami kolizyjnymi, wskutek których może dojść do rozszczelnienia instalacji transportowej oraz skażenia środowiska gruntowo-wodnego, powietrza atmosferycznego wraz z wystąpieniem zagrożeń wybuchowych i pożarowych.

2.1.7. Eksploatacja zasobów geologicznych

Na terenie Gminy zlokalizowane jest złoże Turkowo, o zasobach rozpoznanych wstępnie na 50 mln m³ gazu ziemnego.

Na terenie Gminy jest wydana jedna koncesja na eksploatację kruszyw (żwiru) w miejscowości Śliwno na pow. 19 014,5 m². Na dzień dzisiejszy nie rozpoczęto wydobywania.

Sieć wodociągowa Gminy Kuślin zaopatrywana jest w wodę z ujęć zlokalizowanych w Chraplewie, Kuślinie, Wymysłowie i Wąsowie. Charakterystyka ujęć wody przedstawiona została poniżej w postaci tabelarycznej.

Tabela. Ujęcia wody na terenie Gminy Kuślin

Lokalizacja ujęcia	Użytkownik	Numer studni	Głębokość [m]	Wydajność studni [m³/d]	Stacja uzdatniania wody	Obsługiwane miejscowości
Ujęcia zbiorowe						
Wymysłowo	ZOK w Kuślinie	2	64,0	1 776	SUW Wymysłowo	Śliwno, Trzcianka, Turkowo, Michorzewo, Krystianowo
Chraplewo		1	158,5	384	SUW Chraplewo	Chraplewo, Głuponie
Kuślin		1	41,0	816	SUW Kuślin	Kuślin, Michorzewko, Dąbrowa Nowa
	WZKUM*	2**	51,0	1 224		
Ujęcia zakładowe i lokalne						
Wasowo	ZOK w Kuślinie	1	100,0	1 248	b.d	Wasowo, Dąbrowa

*) Wojewódzki Zakład Konserwacji Urządzeń Melioracyjnych w Przeźmierowie

**) studnia awaryjna

Źródło: Urząd Gminy Kuślin, Oprac. na podst. „POŚ dla Powiatu Nowotomyskiego”

Dla powyższych ujęć ustanowiono strefy ochronne obejmujące teren ochrony bezpośredniej.

2.2. Stan środowiska

2.2.1. Wody podziemne

Jakość wód, będąca wyznacznikiem wywieranej na nie przez człowieka presji, kontrolowana jest w oparciu o system monitoringu poszczególnych szczebli.

Na terenie Gminy Kuślin nie ma punktów badawczych sieci monitoringu krajowego i regionalnego wód podziemnych. Zgodnie z „Raportem...WIOŚ” najbliższy punkt badawczy sieci krajowej monitoringu wód podziemnych zlokalizowany jest w Porążynie na terenie Gminy Opalenica. W punkcie tym badane są wody wgłębne Wielkopolskiej Doliny Kopalnej (GZWP 144). Najbliższy punkt sieci krajowej monitorujący wody występującego w północno-wschodniej części Gminy GZWP 145 („Dolina kopalna Szamotuły-Duszniki”) zlokalizowany jest w m. Niewierz, gm. Duszniki. Poniżej przedstawiono ocenę jakości wód podziemnych w ww. punktach badawczych sieci krajowej w roku 2000 i 2001 (dane z „Raportu... oprac. wg PIG).

Nazwa otworu	GZWP	Głębokość stropu	Wody	Stratygrafia	Typ ośrodka	Użytkowanie terenu	Ocena jakości w roku		Wskaźniki o stężeniach odpowiadających wodzie niskiej jakości III/NOK w 2001 r.
							2000	2001	
Porążyn	144	31,5 m ppt	wgłębne	czwartorzęd	warstwa porowa	obszar zabudowany	Ib	Ib	–
Niewierz	145	2,4 m ppt	gruntowe	czwartorzęd	warstwa porowa	obszar zabudowany	III	III	NO ₃

Wody wgłębne z otworu w Porążynie zaliczone zostały do klasy Ib, oznaczającej wody wysokiej jakości, nieznacznie zanieczyszczone, odpowiadające wodom do celów pitnych i gospodarczych, których możliwe jest okresowe uzdatnianie.

Wody badanego poziomu gruntowego w m. Niewierz zaliczone zostały do III klasy oznaczającej wody niskiej jakości o cechach fizycznych i zawartości głównych wskaźników zanieczyszczenia znacznie przekraczających normy obowiązujące dla wód pitnych (uzdatnianie tych wód jest mało opłacalne).

Ocena jakości wód w przypadku obu zbiorników odpowiadała wartościom przeciętnym uzyskanym z pozostałych punktów monitoringu krajowego kontrolujących te same GZWP.

Do głównych przyczyn zanieczyszczenia wód podziemnych należy zaliczyć:

- chemizację rolnictwa,
- wykorzystanie gnojowicy i obornika niezgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu,
- niezorganizowaną gospodarkę ściekową (brak kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, brak kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych itd.).

2.2.2. Gleby

Gleby omówione zostały na podstawie opracowania „Gleby województwa poznańskiego, ich zasobność i zanieczyszczenie” (WIOŚ w Poznaniu, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu, Poznań 1997) oraz „Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2001” (WIOŚ, Poznań 2002).

Pod względem jakości i przydatności rolniczej gleb Gmina Kuślin w opracowaniu „Gleby...” otrzymała oceny zbliżone do średnich dla byłego województwa poznańskiego:

- na terenie gminy procentowy udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych zawiera się w przedziale średnich wartości dla byłego województwa poznańskiego (21-40%),
- procentowy udział gleb, na których potrzebne lub konieczne jest wapnowanie, zawiera się w przedziale średnich wartości dla byłego województwa poznańskiego (21-40%),
- procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu zawiera się w przedziale średnich wartości dla byłego województwa poznańskiego (0-20%),
- procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu zawiera się w przedziale średnich wartości dla byłego województwa poznańskiego (41-60%),
- procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości magnezu zawiera się w najwyższym przedziale 81-100% – dla byłego województwa poznańskiego 61-80%.

Ogólnie w ww. opracowaniu jakość gleb w Gminie Kuślin oceniona została wysoko – gleby pod względem jakości i rolniczej przydatności zaliczone zostały do prawie najwyższego przedziału – ocena punktowa 50-60 (najwyższe oceny z przedziału 61-70 w byłym województwie poznańskim otrzymały tylko 3 gminy).

Na terenie Gminy Kuślin zlokalizowany został jeden punkt pomiaru zanieczyszczenia gleb w sieci monitoringu regionalnego środowiska. Z „Raportu...” wynika, iż ostatnie badania gleby w ww. punkcie pomiarowym przeprowadzone w 2000 roku, nie stwierdziły przekroczeń zawartości naturalnej metali toksycznych (Pb, Cu, Cd, Zn, Ni) oraz siarki siarczanowej (SO₄).

2.2.3. Wody powierzchniowe

Głównym ciekim gminy jest rzeka Mogilnica. Zgodnie z „Raportem...” na całym przebiegu przez Gminę Kuślin w 2000 r. rzeka prowadziła wody pozaklasowe. Wskaźnikami decydującymi o wypadkowej klasie czystości wód rzeki były: tlen rozpuszczony, biologiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT₅), azot amonowy, azotynowy, ogólny, fosforany, fosfor ogólny, saprobowość peryfitonu, miano coli.

Jednym ze wskaźników decydujących o pozaklasowej jakości wód Mogilnicy było miano Coli. Miano Coli typu kałowego (fekalnego) jest to najmniejsza objętość badanej wody, wyrażona w cm³, w której stwierdza się jeszcze obecność bakterii grupy coli typu kałowego. Jest to wskaźnik określający stan sanitarny wód.

O pozaklasowej jakości wód rzeki oprócz złego stanu sanitarnego, decyduje ponadnormatywna obecność azotu azotynowego. Związki azotowe dostają się do wód powierzchniowych wraz ze ściekami komunalnymi i przemysłowymi, a także wraz ze spływami powierzchniowymi i opadami atmosferycznymi. W wodach powierzchniowych świeżo zanieczyszczonych, np. ściekami bytowymi, azot występuje głównie w formie organicznej (jako białko lub produkty jego rozpadu) i jako amoniak. W wodzie następuje rozkład białka do amoniaku, a jeżeli panują warunki aerobowe to zachodzi proces nityfikacji czyli utleniania amoniaku do azotynów.

Za czynniki decydujące o wypadkowej klasie czystości w „Raporcie...” uznano: nieskanalizowane wsie oparte o system zbiorników bezodpływowych.

2.2.4. Klimat

Bezpośredni wpływ na klimat ma jakość powietrza atmosferycznego, która w myśl obowiązujących przepisów określana jest za pomocą poziomów substancji w powietrzu, definiowanych jako stężenia tych substancji odniesione do ustalonego czasu lub opad substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni. Jak najlepszą jakość powietrza mają zapewnić działania na rzecz utrzymania poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najmniej (maksymalnie) na tych poziomach, bądź też zmniejszania ich co najmniej do dopuszczalnych, gdy są one przekroczone.

Substancje emitowane do powietrza podlegają takim samym przemianom jak powietrze. Na proces ekspansji substancji w powietrzu ma wpływ temperatura, wilgotność powietrza, ciśnienie atmosferyczne, prędkość i kierunki wiatrów, przemiany w atmosferze, a więc warunki pogodowe i klimatyczne. Emisje substancji mogą wpływać na zmiany klimatu.

Mając na uwadze potrzeby sterowania jakością powietrza i ochrony przed emisjami, ustawodawca nałożył na wojewodów obowiązek oceny stanu jakości powietrza w obrębie wydzielonych jednostek terytorialnych zwanych strefami, pokrywających się z obszarami powiatów lub aglomeracji powyżej 250000 mieszkańców. Ocenę faktycznego poziomu substancji w powietrzu w poszczególnych strefach przeprowadza się corocznie i na jej podstawie dokonuje się klasyfikacji stref w zależności od tego czy przekraczane są dopuszczalne poziomy substancji. Pierwszą roczną ocenę jakości powietrza w strefach przeprowadzono w pierwszym półroczu 2003 r. na podstawie badań wykonanych w roku 2002.

Ocena wykonana została dla dwóch grup kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Ocenę jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia wykonano dla siedmiu substancji: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ozonu, ołowiu i pyłu PM10, natomiast ocenę jakości powietrza pod kątem ochrony roślin przeprowadzono dla dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu. Klasyfikacja przeprowadzona w oparciu o te kryteria stanowiła podstawę do podjęcia decyzji o potrzebie zaplanowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefie i konieczności opracowania programów naprawczych ochrony powietrza. Wyniki pierwszej rocznej oceny jakości powietrza w powiecie nowotomyskim prezentuje tabela poniżej.

Tabela. Klasyfikacja wynikowa powiatu nowotomyskiego na podstawie pierwszej rocznej oceny jakości powietrza wykonanej w oparciu o badania przeprowadzone w roku 2002

Nazwa i kod strefy	Rodzaj kryteriów klasyfikacji strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych substancji dla obszaru całej strefy							Klasa ogólna strefy	Wymagane działania wynikające z klasyfikacji
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃		
Powiat Nowotomyski 4.30.39.15	kryteria ochrony zdrowia ludzi	A	A	A	A	A	A	A	A	niewymagane
	kryteria ochrony roślin	A	A*)	-	-	-	-	A	A	niewymagane

*) tlenki azotu NO_x

Poziom koncentracji wszystkich ocenianych substancji na obszarze powiatu nowotomyskiego w 2002 r. nie przekraczał wartości dopuszczalnych stężeń. Powiat nowotomyski nie wymagał podejmowania w roku 2003 działań związanych z opracowaniem programów ochrony powietrza, zarówno dla kryteriów pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i kryteriów ochrony roślin. Presja wywierana na stan powietrza atmosferycznego poprzez emisje substancji z źródeł zlokalizowanych na terenie powiatu oraz wynikająca z transgranicznego przemieszczania się zanieczyszczonych mas powietrza nie powoduje znaczącego pogorszenia stanu jakości powietrza w obrębie powiatu. Wniosek ten dotyczy w oczywisty sposób terenu Gminy Kuślin, leżącej we wschodniej części powiatu nowotomyskiego.

Klimat akustyczny środowiska kształtują następujące podstawowe typy źródeł hałasu: komunikacyjne (drogowe, kolejowe, lotnicze), przemysłowe i komunalne.

Najbardziej znaczącym źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie Gminy Kuślin wkrótce będzie autostrada A2.

Zgodnie z „Raportem WIOŚ...” podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu jest przyporządkowanie danego terenu do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób zagospodarowania.

Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436) określa dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych (tabela poniżej).

Lp.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu - poziom dźwięku A w dB			
		drogi lub linie kolejowe		pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu	
		pora dnia A ¹	pora nocy A ²	pora dnia B ³	pora nocy B ⁴
1	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	40	40	35
2	a. Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem b. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej c. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży d. Tereny domów opieki e. Tereny szpitali w miastach	55	45	45	40
3	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	60	50	50	40
	b. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi	60	50	50	40
	c. Tereny zabudowy zagrodowej				
4	a. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ze zwartą zabudową mieszkaniową i koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych	65	55	55	45

¹⁾ pora dnia A - przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom,

²⁾ pora nocy A - przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom,

³⁾ pora dnia B - przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia,

⁴⁾ pora nocy B - przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy,

Zgodnie z zapisami ustawy – Prawo ochrony środowiska, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla m. in. trasy komunikacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania. W przypadku wystąpienia przekroczeń emisji hałasu na terenach chronionych (wymienionych w tabeli), na odcinkach wzdłuż tras komunikacyjnych na których nastąpiło to przekroczenie, należy rozpatrzyć konieczność budowy ekranów akustycznych.

Źródłem hałasu mogą być również podmioty gospodarcze wymienione w rozdziale 2.1.1. i 2.1.2. niniejszego POŚ. Zagadnienia związane z emisją hałasu w wyniku prowadzonej działalności regulują przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska. Organem właściwym do stwierdzenia ewentualnych przekroczeń w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz nadmiernego hałasu jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

2.3. Działania administracyjne i właścicielskie na terenie gminy

W zakresie zaopatrzenia w wodę

Gmina Kuślin zwodociągowana jest w 99%. Docelowo planowane jest utworzenie pierścieniowego zasilania w wodę, obejmującego wszystkie miejscowości Gminy, opartego na stacjach uzdatniania wody: Wąsowo, Chraplewo, Kuślin, Wymysłowo.

W „Strategii...” określono następujące programy inwestycyjne w zakresie zaopatrzenia w wodę:

- doprowadzenie wody do gospodarstw bez wodociągu (realizacja w latach 2003-2005),
- wykonanie odcinków sieci zamykających pierścień zasilania (2005),
- modernizacja stacji ujęć wody (2006-2011).

W uchwalonym przez Radę Gminy Kuślin (Uchwała Nr VIII/45/2003 z dnia 29 maja 2003 r.) miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuślin (obejmującym obszar całej Gminy) wniesiono m. in. następujące zapisy dotyczące warunków zaopatrzenia w wodę:

- zaopatrzenie Gminy w wodę odbywać się będzie w oparciu o istniejące ujęcia wody,
- jedynie dla pojedynczych obiektów odległych od gminnej sieci wodociągowej „Plan...” dopuszcza realizację ujęć lokalnych,
- dostawa wody do poszczególnych odbiorców odbywa się za pośrednictwem indywidualnych przyłączy na warunkach określonych przez zarządcę sieci,
- zakaz wykorzystywania istniejących lokalnych otworów studziennych po okresie ich eksploatacji jako zbiorników na odpady lub ścieki.

Wszystkie zapisy uchwalonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego są wiążące przy realizacji inwestycji na terenie Gminy.

W zakresie oczyszczania ścieków

Gmina Kuślin posiada słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną: kanalizacja sanitarna obejmuje jedynie część wsi Kuślin, a długość kanalizacji deszczowej Kuślina, Michorzewa, Trzcianki, Głuponie i Wąsowa łącznie nie przekracza 2,5 km.

W Kuślinie zlokalizowana jest jedyna na terenie Gminy oczyszczalnia ścieków o przepustowości 180 m³/d. W bieżącym roku Gmina przystępuje do rozbudowy ww. oczyszczalni. Na I etap obejmujący zwiększenie przepustowości z obecnych 180 m³ do 563 m³ na dobę - wydane zostało pozwolenie na budowę.

Po modernizacji oczyszczalni Gmina przystąpi do budowy sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Kuślin (opracowana dokumentacja z pozwoleniem na budowę), Głuponie (opracowana dokumentacja), Michorzewko i Michorzewo (dokumentacja w opracowaniu).

W miejscowościach nieskanalizowanych oraz w gospodarstwach domowych nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej ścieki bytowe winny być gromadzone w szczelnych zbiornikach bezodpływowych (nie dotyczy gospodarstw posiadających przydomowe oczyszczalnie). Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności m. in. w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, wymagane jest uzyskanie zezwolenia udzielanego przez Wójta. Na terenie gminy następujące podmioty uzyskały zezwolenie Wójta Gminy Kuślin na transport ścieków komunalnych:

- PUP „Komtech” Sp. z o.o. z Nowego Tomyśla,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa z Michorzewa,
- Usługi Rolnicze - Leszek Buda.

Ścieki są dowożone wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego oczyszczalni ścieków.

Wymagania techniczne jakie powinny spełniać pojazdy asenizacyjne określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dla pojazdów asenizacyjnych (Dz. U. Nr 193, poz. 1617). Warunki wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. (Dz. U. Nr 188, poz. 1576).

W „Strategii...” określono następujące programy inwestycyjne stanowiące realizację gminnego programu oczyszczania ścieków:

- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków Kuślin - I etap (termin realizacji: lata 2003-2004),
- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków Kuślin - II etap (2008-2009),
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej m. Kuślin (2004-2005),
- budowa sieci kanalizacyjnej m. Michorzewko (2005-2006),
- budowa sieci kanalizacyjnej m. Głuponie (2005-2006),
- budowa sieci kanalizacyjnej II etap: Michorzewo, Chraplewo, Wąsowo (2007-2009),
- budowa sieci kanalizacyjnej III etap: Trzcianka, Śliwno, Turkowo, Dąbrowa (2009-2011),
- budowa przyzagrodowych oczyszczalni dla zabudowy rozproszonej (N. Dąbrowa, Chuby, Wybudowania) – 2005-2009.

Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kuślinie uwzględniona została w „Katalogu inwestycji gminnych i powiatowych” stanowiącym załącznik do „Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002-2010”.

W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ustala co następuje:

- odprowadzanie ścieków sanitarnych w systemie grawitacyjnym i grawitacyjno-pompowym, poprzez rozbudowywany układ sieci kanalizacji gminnej do istniejącej i rozbudowywanej oczyszczalni ścieków we wsi Kuślin,
- możliwość utrzymania istniejących przyobiektowych (zakładowych) oczyszczalni ścieków,
- do czasu objęcia poszczególnych terenów zabudowy siecią kanalizacji gminnej jak i docelowo dla terenów i obiektów odległych od tej sieci dopuszcza się:
 - odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, pod warunkiem zapewnienia wywozu nagromadzonych nieczystości do wyznaczonej stacji zlewnej ścieków,
 - stosowanie małych przydomowych (przysagrodowych) oczyszczalni ścieków z obowiązkiem uzyskania stosownych pozwoleń,
 - zakaz wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i do gruntu,
 - w przypadku wytwarzania ścieków technologicznych, obowiązek ich neutralizacji w miejscu ich powstawania, przed wprowadzeniem do kanalizacji i odbiornika.

W zakresie porządkowania gospodarki wodno-ściekowej na Gminie spoczywają konkretne obowiązki wynikające przede wszystkim z zapisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach. Gminy zobowiązane są do prowadzenia ewidencji:

- zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania,
- przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się osadów ściekowych,

oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

W zakresie gospodarki odpadami

Odpady komunalne z terenu Gminy Kuślin dotychczas wywożone były na gminne składowisko odpadów komunalnych (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne). Składowisko oddane zostało do eksploatacji w 1992 roku - obecnie jest wypełnione w ok. 60%. W 2002 roku dla składowiska sporządzony został przegląd ekologiczny.

Na terenie Gminy następujące podmioty posiadają wydane przez Wójta zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych:

- P.U.P. „Komtech” Sp. z o.o. z Nowego Tomysła,
- „Ekolog Systems” Sp. z o.o. z Poznania.

Na terenie Gminy prowadzona jest selektywna zbiórka surowców wtórnych (tworzywa sztuczne, szkło, papier) systemem workowym „u źródła”.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy Rady Gminy w Kuślinie Uchwałą Nr XXVIII/144/97 z dnia 20 czerwca 1997 roku ustaliła szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kuślin.

W zakresie gospodarki odpadami uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ustala co następuje:

- obowiązek selektywnej zbiórki odpadów stałych indywidualnie w miejscach wyznaczonych w obrębie każdej nieruchomości,
- wywóz odpadów w systemie zorganizowanym przez Gminę na składowisko odpadów,
- w przypadku wytwarzania odpadów z grupy niebezpiecznych, obowiązek unieszkodliwiania ich w zakładach posiadających zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności lub składowania na składowiskach odpadów niebezpiecznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa a także stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska, opracowywane są plany gospodarki odpadami. Plan gospodarki odpadami dla Gminy Kuślin, stanowiący część „Programu ochrony środowiska” sporządzony zostanie jako odrębne opracowanie. W rozdziale 7 niniejszego „Programu...” zawarto wytyczne do sporządzenia ww. „Planu gospodarki odpadami”.

W zakresie ochrony przyrody

Najczęściej wprowadzaną formą ochrony przyrody na terenie Gminy jest uznawanie za pomnik przyrody (zestawienie poniżej na podstawie „Studium...”).

Nr w rejestrze wojewódzkim	Lokalizacja	Opis
815/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Żywotnik olbrzymi (2 szt.) wys. 4 i 3 m
816/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Sosna wejmutka, wys. 25 m
817/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Klon zwyczajny, wys. 24 m
818/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Wiąz szypułkowy (2 szt.). wys. 23 i 22 m
819/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Buk pospolity (3 szt), wys. 23, 24 i 24 m
820/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Buk pospolity (11 szt.). wys. od 23 do 26 m
821/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Lipa szerokolistna (5 szt), wys. od 24 do 25 m
822/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Dąb szypułkowy (7 szt.), wys. od 24 do 26 m
823/94	Park zabytkowy w Chraplewie	Dąb szypułkowy (8 szt.), wys. od 22 do 24 m
824/94	Park zabytkowy w Trzciance	Dąb szypułkowy wys. 25 m
825/94	Park zabytkowy w Trzciance	Platan klonolistny (3 szt), wys. od 25 do 27 m

826/94	Park zabytkowy w Trzciance	Platan klonolistny, wys. 25 m
827/94	Park zabytkowy w Trzciance	Jesion wyniosły, wys. 24 m
828/94	Park zabytkowy w Trzciance	Klon zwyczajny, wys. 27 m
829/94	Park zabytkowy w Trzciance	Iglicznia trójciemiowa, wys. 26 m
830/94	Park zabytkowy w Trzciance	Wierzba krucha, wys. 28 m
831/94	Park zabytkowy w Trzciance	Żywotnik zachodni, wys. 27 m
832/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Dąb bezszypułkowy, wys. 27 m
833/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Kasztanowiec zwyczajny, wys. 28 m
834/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Kasztanowiec zwyczajny. 3 szt., wys. od 24 do 27 m
835/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Buk pospolity, wys. 28 m
836/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Lipa drobnolistna, wys. 28 m
837/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Platan klonolistny (2 szt.), wys. 24 i 27 m
838/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Dąb szypułkowy, wys. 25 m
839/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Dąb szypułkowy, wys. 29 m
840/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Dąb szypułkowy, wys. 26 m
841/94	Park zabytkowy w Śliwnie	Dąb szypułkowy, wys. 27 m
1038/00	Osada Tomaszewo	Dąb szypułkowy, wys. 24 m
1039/00	Osada Tomaszewo	Dąb szypułkowy „Zbych”, wys. 21 m

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuślin”

Ponadto w formie pomników przyrody ochroną objęto cenne aleje drzew:

- aleja Michorzewo-Kuślin (jesion wyniosły, kasztanowiec zwyczajny),
- aleja Wąsowo-Chraplewo (lipa drobnolistna).

Na terenie Gminy znajduje się jeden pomnik przyrody nieożywionej - głaz narzutowy w Chraplewie.

Drzewa uznane za pomniki przyrody uchwałą nr X/63/99 Rady Gminy w Kuślinie z 24.IX.1999 r.:

- grupa 4 drzew- 3 szt. dębów szypułkowych (*Quercus robur* L.) i dąb bezszypułkowy (*Quercus petraea*) o nazwie „Cztery kąty”, o obwodzie 180 - 267 cm mierzonym na wysokości 130 cm, i wysokości 27-28 m., rosnących na terenie Leśnictwa Wąsowo, grunty wsi Kuślina, oddział 83/3/L na terenie nieruchomości będącej we władaniu Lasów Państwowych Nadleśnictwa Grodzisk Wlkp. z siedzibą w Lasówkach, drzewo - dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.) o nazwie „Strażnik” o obwodzie 301 cm mierzonym na wysokości 130 cm i wysokości 26 m, rosnący na terenie Leśnictwa Wąsowo, grunty wsi Kuślina, oddział 83/3L na terenie nieruchomości będącej we władaniu Lasów Państwowych Nadleśnictwa Grodzisk Wlkp. z siedzibą w Lasówkach,
- grupa 3 drzew - dębów szypułkowych (*Quercus robur* L.) o nazwie „Wydory” o obwodzie 258 - 320 cm mierzonym na wysokości 130 cm, i wysokości 19-26 m, rosnących na terenie Leśnictwa Wąsowo, grunty wsi Kuślina, oddział 95/L na terenie nieruchomości będącej we władaniu Lasów Państwowych Nadleśnictwa Grodzisk Wlkp. z siedzibą w Lasówkach,

- drzewo - dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.) obrośnięty bluszczem pospolitym (*Hedera helix*) o nazwie „Kapliczka” o obwodzie 280 cm mierzonym na wysokości 130 cm, i wysokości 28 m, rosnących na terenie leśnictwa Wąsowo, grunty wsi Wąsowo, oddział 76/1 L na terenie nieruchomości będącej we władaniu Lasów Państwowych Nadleśnictwa Grodzisk Wlkp. z siedzibą w Lasówkach.

Na terenie Gminy część lasów uznana została za ochronne:

- lasy wodochronne – o łącznej powierzchni 1 645,03 ha,
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody – 9,28 ha,
- lasy stanowiące drzewostany nasienne – 4,57 ha,
- lasy stanowiące ostoję zwierząt chronionych – 37,41 ha.

Na terenie Gminy zlokalizowane są zabytkowe parki:

- zespół pałacowo-parkowy w Chraplewie, w tym park z pocz. XIX w.,
- zespół pałacowo-parkowy w Michorzewie, w tym park z 1920 r.,
- zespół dworsko-parkowy w Śliwnie, w tym park z XIX w.,
- zespół pałacowo-parkowy w Trzciance, w tym park z 2 poł. XIX w., powiększ. ok. 1910 r.,
- pozostałości zespołu dworskiego w Turkowie, w tym park z 1 poł. XIX w., przekształt. w 2 poł. XIX w.,
- zespół pałacowy w Wąsowie, w tym park 4 ćw. XVIII, XIX i pocz. XX w.,

Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić za zezwoleniem Wójty wydanym na wniosek władającego. Korzystając z uprawnień zawartych w ww. artykule Wójt Gminy Kuślin w roku 2001 r. wydał 11 zezwoleń na usunięcie drzew, w 2002 r. – 12 a w 2003 r. – 14.

W zakresie ochrony środowiska

Zgodnie z art. 19 i 20 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tj.: Dz. U. Nr 153 z 2003 r., poz. 1504) na Wójcie spoczywa obowiązek opracowania dla Gminy lub jej części projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Rada Gminy w Kuślinie Uchwałą Nr XVII/91/2004 z dnia 18 marca 2004 r. przyjęła „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Kuślin”.

Uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wprowadza szereg ustaleń mających m in. na celu zmniejszenie emisji poprzez doprowadzenie na teren Gminy gazu.

Plan miejscowy wprowadza:

- obowiązek stosowania w lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła paliw ekologicznych, w tym gazu ziemnego przewodowego (w miarę postępu gazyfikacji), oleju opałowego niskosiarkowego, gazu płynnego, energii elektrycznej,

- preferencję wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym energii wiatru,
- obowiązek sukcesywnego eliminowania istniejących, nieekologicznych źródeł ciepła na paliwo stałe.

W planie miejscowym na terenach z przeznaczeniem pod uprawy polowe i łąki wyznaczono lokalizacje turbin wiatrowych tworzących fermę elektrowni wiatrowej. Ferma ta zrealizowana zostanie na znacznym obszarze północno-wschodniej części Gminy.

W zakresie edukacji ekologicznej i dostępu do informacji

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska, wprowadza konkretne obowiązki w zakresie edukacji ekologicznej:

- problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju należy uwzględniać w podstawach programowych dla wszystkich typów szkół. Obowiązek ten dotyczy również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych,
- środki masowego przekazu (w tym prasa o zasięgu lokalnym, internet) są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach,
- organy administracji są obowiązane uwzględniać w swej działalności zagadnienia dotyczące ochrony środowiska.

Władze Gminy realizują ww. ustawowy obowiązek poprzez współfinansowanie konkursów i festynów organizowanych przez szkoły podstawowe i gimnazja oraz akcji sprzątania świata.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ww. ustawy organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w ich posiadaniu.

W Urzędzie Gminy prowadzony jest publicznie dostępny wykaz danych o dokumentach, o których mowa w art. 19 ust. 2 i 3 Prawa ochrony środowiska, dostępny również na stronie internetowej www.kuslin.bazagmin.pl na której, zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.), zamieszczony jest m.in. Biuletyn Informacji Publicznej. Ponadto strona informuje mieszkańców o planach, decyzjach i realizowanych przedsięwzięciach.

3. TREŚCI DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH WYŻSZEGO RZĘDU ISTOTNE DLA GMINY

3.1. Krajowe dokumenty programowe

3.1.1. Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010

Aktualnie obowiązujący dokument nosi tytuł „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, który został przyjęty przez Rząd w grudniu 2002 r. i zaakceptowany przez Sejm w drodze uchwały 08.05 2003 r. Obecna Polityka ekologiczna stanowi aktualizację i uszczegółowienie długookresowej „II Polityki ekologicznej państwa”, przede wszystkim w nawiązaniu do priorytetowych kierunków działania określonych w VI Programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska. Nie narusza ona również ustaleń „Programu wykonawczego do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010”, który jest dokumentem o charakterze operacyjnym tj. wskazującym wykonawców i terminy realizacji konkretnych zadań lub pakietów zadań, przewidzianych do realizacji, zgodnie z polityką ekologiczną naszego państwa w latach 2002-2010, a także szacującym niezbędne nakłady i źródła ich finansowania.

Nowa Polityka ekologiczna państwa eksponuje cele i działania o charakterze systemowym, wśród których wyróżnia włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, a zwłaszcza do energetyki, przemysłu, transportu, gospodarki komunalnej i budownictwa, rolnictwa, leśnictwa, turystyki. Inny przejaw podejścia systemowego to dążenie do aktywizacji rynku do działań na rzecz środowiska, powiązane z wprowadzaniem mechanizmów ekonomicznych i finansowych. Dokument dostrzega również rolę sprawnych instytucji ochrony środowiska w powiązaniu z zapewnieniem udziału społeczeństwa, co łączy się z edukacją ekologiczną i dostępem do informacji. Z punktu widzenia kompetencji gminy ważnym aspektem systemowym jest ekologizacja planowania przestrzennego i użytkowania terenu. Polityka ekologiczna na lata 2003-2006 wyróżnia cztery obszary priorytetowe. Pierwszy z nich to ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody. W tej części omawia się zasady ochrony przyrody i krajobrazu z uwzględnieniem lasów i gleb, zasobów kopalin i wód podziemnych. Znajdują się tu również zapisy dotyczące biotechnologii i organizmów modyfikowanych genetycznie.

Drugi z priorytetów obejmuje zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii. Jako pierwsze zagadnienie wymienia się tu materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość gospodarki. Na tym tle rozpatruje się wykorzystanie energii odnawialnej oraz kształtowanie stosunków wodnych i ochronę przed powodzią.

Jakość poszczególnych elementów środowiska rozpatruje się w powiązaniu z zagrożeniami dla zdrowia oraz bezpieczeństwem ekologicznym. Obok kolejno rozpatrywanych elementów, tej części wyodrębnione zostały zagrożenia dla człowieka i środowiska wywoływane przez chemikalia i poważne awarie przemysłowe.

Ostatni z priorytetów to przeciwdziałanie zmianom klimatu. To zagadnienie wyraźnie zyskuje na znaczeniu w konsekwencji ustaleń kolejnych protokołów do konwencji o ochronie klimatu. Przedstawiony zarys nie pretenduje do wyczerpującego omówienia zagadnień ujętych w polityce ekologicznej. Zasygnalizowane zostały tu jedynie najważniejsze elementy zawarte w tym dokumencie, który jest dostępny na stronach internetowych Ministerstwa Środowiska⁵. Oczywiście gminy są adresatem tylko niektórych treści Polityki. Poniżej przedstawiono zestaw działań w obrębie poszczególnych priorytetów, które dotyczą samorządu gminnego.

Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska

Preferowanie przy zakupach towarów oraz usług przez administrację rządową i samorządową tych produktów, które mają proekologiczny charakter – lista towarów i usług miała zostać opracowana w 2003 roku.

Zawarcie w każdym przetargu organizowanym przez administrację rządową i samorządową wymogów ekologicznych.

Wspieranie powstawania i zachowania tzw. „zielonych” miejsc pracy – w 2003 roku miał powstać program zawierający mechanizm finansowego i eksperckiego wspierania władz samorządowych. Wsparcie nastąpi po przedstawieniu konkretnego programu tworzenia zielonych miejsc pracy.

Mechanizmy ekonomiczne i systemy finansowania

Wdrożenie mechanizmów preferencyjnego finansowania ekologicznych inwestycji ochronnych w gospodarstwach domowych, polegających przede wszystkim na preferencjach kredytowych i fiskalnych dla tych gospodarstw, które we własnym zakresie podejmować będą odpowiednie inwestycje ochronne np. budowa domowych oczyszczalni ścieków, modernizacja systemów ogrzewania, termomodernizacja, itp.

Wzmocnienie instytucjonalne

Wzmocnienie etatowe komórek ochrony środowiska i gospodarki wodnej na szczeblu centralnym, regionalnym (zlewniowym), wojewódzkim, powiatowym i gminnym (2003-2004).

⁵ www.mos.gov.pl/1materialy_informacyjne/raporty_opracowania/polityka_ekologiczna_2003_2006.pdf

Udział społeczeństwa. Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego

- Utworzenie w urzędach administracji publicznej systemu udostępniania informacji o środowisku spełniającego wymagania ustawy – Prawo ochrony środowiska (do 2005 r.)
- Opracowanie i wdrożenie, w oparciu o publiczne rejestry, interaktywnych baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnych za pośrednictwem Internetu (do 2005 r.)
- Realizacja przewidzianych prawem obowiązków w zakresie zapewniania społecznego udziału w procedurach oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, planów i programów (praca ciągła)
- Realizacja prezentacji o treściach ekologicznych w ramach oferty programowej środków przekazu oraz instytucji kultury i wypoczynku (praca ciągła)

Ekologizacja planowania przestrzennego i użytkowania terenu

- Zweryfikowanie istniejących lub opracowanie nowych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu uwzględnienia w tych planach wymagań wynikających ze znowelizowanych przepisów, a także z treści polityki ekologicznej państwa oraz programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym (od 2003 r. sukcesywnie)

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

- Wzmocnienie etatowe i techniczne komórek organizacyjnych do spraw ochrony przyrody w jednostkach samorządu terytorialnego
- Zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwego znaczenia w planowaniu przestrzennym, w tym w kształtowaniu granicy polno-leśnej i ochronie krajobrazu (cele średniookresowe do 2010 r.)

Jakość wód

- Modernizacja, rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM>2000 (sukcesywnie do 2010 r.)
- Ograniczenie zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (głównie: budowa nowoczesnych stanowisk do składowania obornika i zbiorników na gnojówkę w gospodarstwach rolnych) (sukcesywnie do 2010 r.)

Oddziaływanie hałasu

- Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem, z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół lotnisk, terenów przemysłowych oraz głównych dróg i linii kolejowych wszędzie tam, gdzie przekraczany jest równoważny poziom hałasu wynoszący 55 dB w porze nocnej (cel średniookresowy do osiągnięcia przed 2010 r.)

3.1.2. Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010

„Program” precyzuje w formie zadań (inwestycyjnych i pozainwestycyjnych), cele ustalone w „II Polityce ekologicznej państwa”. Planowane przedsięwzięcia podzielone zostały na następujące grupy: racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska, bezpieczeństwo ekologiczne, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej oraz działania horyzontalne. W niniejszym omówieniu przedstawiono te spośród zadań, które dotyczą gminy jako jednostki samorządu terytorialnego, samorządu lokalnego lub właściciela terenu.

Zadania, za które odpowiedzialne są jednostki samorządu terytorialnego, w tym gminy:

Cel	Zadanie	Typ	Termin realizacji
POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA			
Ochrona wód	Modernizacja stacji uzdatniania wody zgodnie z wymogami nowych przepisów	przeds. inwest.	2002-2003
Ochrona wód	Ograniczenie zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (głównie: budowa nowoczesnych stanowisk do składowania obornika i zbiorników na gnojówkę w gospodarstwach rolnych)	przeds. inwest.	2002-2010
Ochrona wód	Budowa obiektów małej retencji w dorzeczu Wisły i Odry	przeds. inwest.	2002-2010
DZIAŁANIA HORYZONTALNE			
	Zweryfikowanie dotychczasowych lub opracowanie nowych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska, w pierwszej kolejności dla obszarów, w przypadku których obowiązujące dotychczas plany zostały uchwalone przed wejściem w życie ustawy o zagosp. przestrz. z 1994 r. i które tracą moc z końcem 2002 lub 2003 r.	przeds. pozainwest.	2002-2005
	Utworzenie w urzędach administracji publicznej systemów gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku i jego ochronie, w tym stworzenie systemu elektronicznych baz danych z tego zakresu, posiadających strukturę pozwalającą na szerokie udostępnianie zgromadzonych informacji i dającą możliwość prowadzenia konsultacji ze społeczeństwem	przeds. pozainwest.	2002-2005

Zadania, w których gmina jest stroną współpracującą (jako samorząd lub właściciel terenu)

Cel	Zadanie	Typ	Termin realizacji
RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW NATURALNYCH			
Racjonalna eksploatacja lasów	Zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego	przeds. inwest.	2002-2010
Racjonalna eksploatacja lasów	Przygotowanie podstaw do rozszerzenia zakresu zalesień: - weryfikacja klasyfikacji gruntów; - ustalenie lokalizacji zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	przeds. pozainw.	2002-2004
POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA			
Ochrona gleb	Opracowanie powiatowych programów rekultywacji i zalesiania zdegradowanych gleb na obszarach użytkowanych rolniczo	przeds. pozainw	praca ciągła
Ochrona gleb	Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie	przeds. inwest.	2003-2010
Ochrona wód	Przygotowanie i wdrożenie opracowań kierunkowych na ograniczenie zrzuć ładunku zanieczyszczeń ze ściekami komunalnymi o 50 % i ściekami przemysłowymi o 30% -opracowanie planów gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły i Odry oraz systemu kontroli w tym zakresie; -wdrożenie katastru wodnego -opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych -opracowanie i wdrożenie programów działań na rzecz ograniczenia spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych	przeds. pozainw	2002-2010 (sukcesywnie) 2002-2006 2002-2006 2002-2010 2002-2010 (programy do 2003)

Gospodarowanie odpadami	Opracowanie technologii i projektów linii technologicznych kompostowania o wydajności 10, 30 i 50 tys. t/rok oraz systemu dwupojemnikowej zbiórki odpadów domowych i ich dostarczania do kompostowni	przeds. inwest.	2002-2006
Gospodarowanie odpadami	Wybudowanie sieci kompostowni o zdolności przerobowej 10, 30 i 50 tys. t/rok oraz zorganizowanie systemu dwupojemnikowej zbiórki odpadów domowych i ich dostarczania do kompostowni	przeds. inwest.	2002-2010
Gospodarowanie odpadami	Budowa, modernizacja, rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych (nie niebezpiecznych) oraz rekultywacja składowisk wyłączonych z eksploatacji	przeds. inwest.	2002-2010
Gospodarowanie odpadami	Sporządzenie krajowego, wojewódzkich, powiatowych, gminnych planów gospodarowania odpadami (w tym odpadami niebezpiecznymi) -aktualizacja ww. planów oraz sporządzenie sprawozdań z ich realizacji	przeds. pozainw.	2002-2004
OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ			
	Przyjęcie krajowej strategii ochrony różnorodności biologicznej i włączenie jej ustaleń do sektorowych programów zrównoważonego rozwoju oraz do regionalnych i lokalnych programów ochrony	przeds. pozainw.	2002-2004
	Renaturalizacja zniszczonych, cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno-błotnych	przeds. pozainw.	praca ciągła
	Ochrona dolin rzecznych oraz innych ważnych korytarzy ekologicznych	przeds. pozainw.	praca ciągła
	Kontrola pozyskiwanych zasobów przyrodniczych z ich naturalnych siedlisk	przeds. pozainw.	praca ciągła
	Działania na rzecz utrzymania tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu rolniczego	przeds. pozainw.	praca ciągła
	Zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach przyrodniczo cennych	przeds. pozainw.	praca ciągła
	Prawne i finansowe wspieranie form rolnictwa stosujących metody produkcji nie naruszające równowagi przyrodniczej, przede wszystkim rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego	przeds. pozainw.	praca ciągła
	Działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej społeczności lokalnych oraz władz szczebla lokalnego, poprawa komunikacji społecznej w zakresie zrozumienia celów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej	przeds. pozainw.	praca ciągła
DZIAŁANIA HORYZONTALNE			
	Wzmocnienie etatowe technicznego służb ochrony środowiska i gospodarki wodnej na szczeblu wojewódzkim oraz regionalnym (zlewniowym), powiatowym i gminnym	przeds. pozainw.	2002-2004
	Zakup wyposażenia dla służb ochrony środowiska	przeds. inwest.	2002-2004
	Stałe podejmowanie działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych w formie audycji i publikacji w środkach masowego przekazu, kursów, szkoleń, wystaw, konkursów i zajęć plenerowych oraz imprez masowych	przeds. pozainw.	praca ciągła

3.1.3. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późn. zm.) w art. 43 ust. 3 i art. 208 ust. 2 zobowiązała Ministra Środowiska do sporządzenia i przedłożenia „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” Radzie Ministrów do zatwierdzenia do końca 2003r.

Zgodnie z powyższym sporządzony został „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych”, w którym przede wszystkim określono wykazy:

- aglomeracji, które powinny być wyposażone (w określonych terminach) w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków oraz wielkość ładunków zanieczyszczeń biodegradowalnych z tych aglomeracji koniecznych do usunięcia,
- przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków komunalnych oraz terminy ich realizacji.

Załącznikiem do ww. „Krajowego Programu...” jest „Program wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w dostosowaniu do wymogów Prawa Wodnego i Traktatu Akcesyjnego na lata 2003-2005”. W ww. „Programie...” dla Gminy Kuślin nie zostały przewidziane zadania w tym zakresie.

3.2. Regionalne dokumenty programowe

3.2.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

Jest to zasadniczy dokument kierunkowy dotyczący rozwoju regionalnego, którego zapisy powinny stanowić ważny punkt odniesienia dla dokumentów programowych o zasięgu lokalnym. Strategia przedstawia zagadnienia ochrony środowiska w ujęciu sektorowym tj, według form aktywności człowieka, czyli mieszkalnictwo i ład przestrzenny, rolnictwo, przemysł i energetyka, ochrona przyrody i leśnictwo oraz rekreacja i turystyka.

W dalszej części zostały przedstawione te spośród działań kierunkowych w wyróżnionych sektorach, w których powinny uczestniczyć władze gminy.

MIESZKALNICTWO I ŁAD PRZESTRZENNY

Oszczędność surowców, materiałów i energii:

Wdrożenie w miastach zintegrowanej gospodarki cieplnej obejmującej budynki mieszkalne oraz nieodległe zakłady przemysłowe.

Jednostki realizujące: władze gminne, jednostki zajmujące się energetyką ciepłą w miastach, kierownictwa firm.

Polepszenie jakości wody pitnej

Modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody i przesyłu wody pitnej pozwalające na osiągnięcie parametrów zgodnych ze standardami Unii Europejskiej oraz budowa nowych ujęć wody pitnej dla pozostałych jednostek osadniczych.

Jednostki realizujące: przedsiębiorstwa eksploatujące wodociągi, władze gminne, służby wojewody.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej

Zweryfikowanie spodziewanej ilości i obciążenia ścieków, które będą dostarczane do poszczególnych oczyszczalni z uwzględnieniem:

- trwałych tendencji kształtujących ilość i jakość ścieków przypadających na mieszkańca,
- perspektywy włączenia do sieci pozostałych dzielnic peryferyjnych i sąsiadujących miejscowości,
- modernizacji kanalizacji przez dostosowanie przekrojów kolektorów do realnych potrzeb i zabezpieczenie kolektorów przed dopływem wód gruntowych,

- eliminowania przelewów burzowych na rzecz zbiorników przechwytyjących wodę deszczową i odprowadzających ją do środowiska w sposób kontrolowany.

Jednostki realizujące: władze gminne, przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką ściekową, służby wojewody i starostów.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnych w celu dociążenia istniejących oczyszczalni ścieków. Modernizacja kolektorów zmierzająca do wyeliminowania nieszczelności i przenikania wód gruntowych do kanalizacji.

Jednostki realizujące: władze gminne, jednostki organizacyjne zajmujące się gospodarką ściekową.

Budowa oczyszczalni ścieków o wielkości przekraczającej 2000 RLM wraz z siecią kanalizacyjną.

Jednostki realizujące: władze gmin, służby starostów.

Ochrona powietrza

Eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i w gospodarstwach domowych, na rzecz paliw niskoemisyjnych i energii elektrycznej.

Jednostki realizujące: władze gminne, jednostki organizacyjne eksploatujące kotły węglowe, służby starostów, właściciele budynków i mieszkań.

Eliminowanie wtórnego unosu pyłu w jednostkach osadniczych przez trwałe utrzymywanie zwartej pokrywy roślinnej (np. skwery) na powierzchniach biologicznie czynnych oraz przez należyte utrzymywanie porządku na powierzchniach uszczelnionych.

Jednostki realizujące: służby gminne.

Ochrona powierzchni ziemi, planowanie przestrzenne

Przeciwdziałanie nieuzasadnionemu wzrostowi powierzchni uszczelnionej i redukowaniu powierzchni biologicznie czynnej poprzez ustanowienie rygorów w planach zagospodarowania przestrzennego, rozważenie możliwości wprowadzenia opłat lokalnych od będącej w posiadaniu powierzchni uszczelnionej.

Jednostki realizujące: organa gmin oraz samorząd województwa.

Zwiększanie koncentracji zabudowy na terenach wiejskich w celu obniżenia kosztów infrastruktury komunalnej.

Jednostki realizujące: organa gmin.

Problematyka odpadów

Wdrożenie ponadlokalnych (międzygminnych, powiatowych i ponadpowiatowych o zasięgu dowozu do 40-50 km) systemów wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych z uwzględnieniem właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi, w tym zawierającymi substancje toksyczne – na przykład program „Czyste miasto, czysta gmina”.

Jednostki realizujące: władze gmin i powiatów.

ROLNICTWO

Wdrożenie i upowszechnienie dobrej praktyki rolniczej Kodeksu (KDPR). Jest to naczelnym kierunek działań w rolnictwie, gdyż stopień jego realizacji będzie decydował o łącznym wpływie rolnictwa na środowisko i poszczególne jego elementy przyrodnicze. Wdrażanie dobrej praktyki rolniczej musi uwzględniać zastosowanie następujących instrumentów:

- edukacyjne – poprzez włączenie KDPR do programów szkół rolniczych różnych szczebli, szkoleń i doskonalenia zawodowego;
- ekonomiczne – zróżnicowane formy finansowego wspierania dobrych praktyk rolniczych;
- administracyjne – skuteczne egzekwowanie zapisów prawnych regulujących oddziaływanie rolnictwa na środowisko.

Jednostki realizujące: rolnicy, Wielkopolski Ośrodek Doskonalenia Rolniczego, jednostki naukowo-dydaktyczne Akademii Rolniczej, szkoły rolnicze, związki producentów rolnych, rolnicze związki zawodowe, Agencja Nieruchomości Rolnych, służby wojewody i starostów.

Ochrona wód

Rozbudowa sieci kanalizacyjnych pozwalająca dociążyć istniejące oczyszczalnie ścieków. Jednostki realizujące: władze gminne, jednostki organizacyjne prowadzące gospodarkę ściekową.

Budowa oczyszczalni wraz z kanalizacją obejmujących powyżej 2000 RLM z jednej lub kilku jednostek osadniczych.

Jednostki realizujące: władze gmin, służby starostów.

Wprowadzanie indywidualnych systemów oczyszczania dla zabudowy rozproszonej i odosobnionych obiektów.

Jednostki realizujące: rolnicy, władze gminne, służby starostów.

Ochrona i wprowadzenie barier biogeochemicznych w postaci pasów zadrzewień śródpolnych oraz pasm łąk i trwałej roślinności w położeniach, gdzie woda gruntowa jest w zasięgu systemów korzeniowych, a także „oczek wodnych” i obniżen bezodpływowych z roślinnością spontaniczną. Dążenie do uzyskania ok. 4% udziału takich biotopów wśród użytków rolnych.

Jednostki realizujące: właściciele gruntów, władze gminne, Agencja Nieruchomości Rolnych, Wielkopolski Ośrodek Doskonalenia Rolniczego, Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN.

Rozwijanie małej retencji, zwłaszcza na wysoczyznach i w celu budowy deszczowni na terenach o intensywnej produkcji roślinnej, z uwzględnieniem wymogów ochrony biotopów wilgotnych i podmokłych.

Jednostki realizujące: władze samorządowe województwa, powiatów i gmin, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, właściciele gruntów.

Ochrona gruntów

Zalesienie gruntów marginalnych, nieprzydatnych do produkcji rolniczej.

Jednostki realizujące: właściciele gruntów, organa gmin, służby starostów, nadleśnictwa.

Zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych, która będzie wyłączona z produkcji i przeznaczona na inne cele.

Jednostki realizujące: organa gmin.

Ochrona i wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz przydrożnych spełniających rolę przeciwoerozyjną.

Jednostki realizujące: władze gminne, właściciele gruntów, administratorzy dróg, Agencja Nieruchomości Rolnych, Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN.

Ochrona przyrody

Inwentaryzacja potencjalnych użytków ekologicznych, ustanawianie ich przez uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w rejestrze gruntów.

Jednostki realizujące: władze gmin, właściciele gruntów.

PRZEMYSŁ I ENERGETYKA

Oszczędność surowców, materiałów i energii

Integrowanie gospodarki ciepłej w zakładach przemysłowych ze sferą komunalną - poprzez łączenie sieci ciepłociągów.

Jednostki realizujące: władze gmin, jednostki zajmujące się energetyką ciepłą w miastach, podmioty gospodarcze.

Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem

Wdrażanie najlepszej dostępnej techniki, eliminowanie zakładów istotnie wpływających na środowisko z terenów zabudowy mieszkaniowej.

Jednostki realizujące: podmioty gospodarcze, służby wojewody i starostów, organa gmin.

Ochrona powierzchni ziemi, problematyka odpadów

Przywracanie do stanu właściwego terenów zdegradowanych w wyniku działalności gospodarczej.

Jednostki realizujące: właściciele terenów, służby gminne i starostów.

TRANSPORT

Ochrona powietrza i ochrona przed hałasem

Budowa ekranów akustycznych w miejscach wysokiej uciążliwości hałasu komunikacyjnego dla mieszkańców.

Jednostki realizujące: władze samorządowe województwa, powiatów i gmin.

REKREACJA I TURYSTYKA

Ochrona wód

Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach istniejącej zabudowy rekreacyjnej przez budowę sieci kanalizacyjnych odprowadzających ścieki do oczyszczalni, bądź przejściowo do jednego lub kilku zbiorników bezodpływowych w obrębie każdego kompleksu zabudowy rekreacyjnej.

Jednostki realizujące: władze gminne, organa administracji powiatowej i wojewódzkiej.

Polepszanie jakości wód w jeziorach, w tym obniżenie ich eutrofizacji przez odcięcie dopływu zanieczyszczeń komunalnych, odsunięcie granicy uprawy od linii brzegowej oraz napowietrzanie wody.

Jednostki realizujące: władze gminne, służby starostów.

Ochrona powierzchni ziemi i ład przestrzenny

Wyznaczanie nowych terenów pod budownictwo rekreacyjne, tam gdzie to możliwe, w sąsiedztwie istniejących jednostek osadniczych i przy uwzględnieniu:

- przeznaczania pod kompleksy zabudowy rekreacyjnej tylko gruntów słabych i najsłabszych,
- dostosowania wielkości kompleksów zabudowy do pojemności rekreacyjnej terenu i przewidywanej penetracji rekreantów,
- jednoczesnej budowy sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni, bądź przejściowo do jednego lub kilku zbiorników bezodpływowych w obrębie każdego kompleksu zabudowy rekreacyjnej,
- położenia zabudowy poza dnami rynien jeziornych i ich zboczami w odległości do 100 m od linii brzegowej jezior.

Jednostki realizujące: władze gminne, służby starostów i wojewody.

Stymulowanie zachowania możliwie dużego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach rekreacyjnych.

Jednostki realizujące: organa gmin i powiatów.

Ochrona walorów przyrodniczych

„Koncentrowanie” ruchu turystycznego i penetracji rekreacyjnej na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, w tym zwłaszcza na terenach chronionych i w lasach poprzez odpowiednie wytyczenie i urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych i miejsc odpoczynku, a także przez skuteczne egzekwowanie przepisów porządkowych.

Jednostki realizujące: nadleśnictwa, władze samorządowe województwa i gmin, służby wojewody.

OCHRONA PRZYRODY I LEŚNICTWO

Utworzenie obszarów chronionego krajobrazu obejmujące ciągi biotopów podmokłych i wilgotnych w dnach dolin rzecznych.

Jednostki realizujące: służby wojewody, władze zainteresowanych gmin, samorząd województwa.

Uznawanie za użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe istniejących jeszcze pozostałości ekosystemów i cennych fragmentów krajobrazu na terenach rolniczych i leśnych.

Jednostki realizujące: władze gmin, nadleśnictwa.

Wyznaczanie granicy polno-leśnej na gruntach nie będących własnością skarbu państwa w taki sposób, aby lasy tworzyły możliwie zwarte kompleksy.

Jednostki realizujące: władze gmin, służby starostów, nadleśnictwa.

3.2.2. „Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002 – 2010”

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy województwa sporządził „Program ochrony środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002-2010”, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego (zgodnie z art. 18 ust. 1 ww. ustawy).

„POŚ Województwa Wielkopolskiego na lata 2002-2010” zawiera „Katalog inwestycji gminnych i powiatowych” stanowiący załącznik do ww. „Programu...”. W „Katalogu...” dla gminy Kuślin na rok 2005 przewidziano modernizację oczyszczalni ścieków w m. Kuślin.

Gmina uzyskała już pozwolenie na budowę obejmujące realizację I etapu rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Kuślinie, obecnie prowadzone są negocjacje z wykonawcą.

3.2.3. Priorytety Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Podstawowym źródłem środków publicznych, mogących wesprzeć działania gminy w ochronie środowiska jest Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Zasady funkcjonowania Funduszu zostały sformułowane w ustawie Prawo ochrony środowiska, a następnie uszczegółowione w jego dokumentach ustalających szczegółowe reguły działalności⁶. Są to Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW, Zasady udzielania oraz umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji, a w szczególności Lista przedsięwzięć priorytetowych dany rok kalendarzowy. Poniżej przedstawia się rodzaje priorytetowych przedsięwzięć na rok 2004. Nadrzędnym priorytetem Funduszu na ten rok, a zapewne i następne jest wspieranie przedsięwzięć dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej. W dalszej części zostały przedstawione priorytety w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska.

⁶ www.wfosgw.poznan.pl

GOSPODARKA WODNA I OCHRONA WÓD ZGODNIE Z KRAJOWYM PROGRAMEM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH:

1. Dociążenie istniejących i realizowanych oczyszczalni ścieków przez budowę kanalizacji sanitarnej w ośrodkach miejskich zgodnie z priorytetami wynikającymi z okresów przejściowych we wdrażaniu Traktatu Akcesyjnego:
 - a) dla aglomeracji powyżej 10 000 RLM
 - b) dla aglomeracji od 2 000 RLM do 10 000 RLM oraz z lokalnymi programami porządkowania gospodarki wodno-ściekowej.
2. Kontynuacja budowy i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz podejmowanie nowych inwestycji w tym zakresie, zgodnie z priorytetami wynikającymi z okresów przejściowych we wdrażaniu Traktatu Akcesyjnego:
 - a) o wielkości powyżej 100 000 RLM lub oczyszczanie ścieków z zawartością substancji szczególnie niebezpiecznych
 - b) o wielkości pomiędzy 15 000 RLM a 100 000 RLM
 - c) o wielkości pomiędzy 2 000 RLM a 15 000 RLM
 - d) w zakładach sektorów przemysłu rolno-spożywczego reprezentujących powyżej 4 000 RLM oraz zgodnych z lokalnymi programami porządkowania gospodarki wodno-ściekowej.
3. Zapobieganie zanieczyszczeniu wód związkami azotu ze źródeł rolniczych.
4. Retencja w sytuacjach nie kolidujących z ochroną bioróżnorodności.
5. Ograniczanie zużycia wody, jej przerzutów oraz zanieczyszczeń powodowanych przez instalacje mogące znacząco oddziaływać na środowisko.

OCHRONA POWIETRZA:

1. Ograniczenie niskiej emisji zwłaszcza na terenach zwartej zabudowy ośrodków miejskich, w obiektach zabytkowych i na terenach chronionych.
2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z instalacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zlokalizowanych w zwartej zabudowie ośrodków miejskich, zgodnie z priorytetami wynikającymi z okresów przejściowych we wdrażaniu Traktatu Akcesyjnego:
 - a) ograniczanie emisji dwutlenku siarki
 - b) ograniczanie emisji pyłów
 - c) ograniczanie emisji tlenków azotu
3. Zwiększenie wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.
4. Wdrażanie kompleksowych programów w zakresie oszczędności energii.

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW:

1. Wdrażanie ponadlokalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi, w tym:
 - a) rozwój selektywnej zbiórki i odzysku (stosownie do zobowiązań Polski wynikających z wdrażania Traktatu Akcesyjnego),
 - b) modernizacja istniejących lub budowa nowych składowisk odpadów odpowiadających wymogom Unii Europejskiej.
2. Zabezpieczanie i rekultywacja nieczynnych składowisk na terenach objętych ponadlokalnymi systemami gospodarki odpadami.
3. Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

OCHRONA PRZYRODY:

1. Tworzenie i uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień w krajobrazie rolniczym.
2. Zalesienia gruntów porolnych.
3. Wdrażanie programu NATURA 2000,
4. Przyrodnicza rewaloryzacja parków zabytkowych o znaczeniu ponadlokalnym.

EDUKACJA EKOLOGICZNA:

1. Upowszechnianie zachowań mieszkańców służących wejściu Wielkopolski na ścieżkę zrównoważonego rozwoju poprzez programy i przedsięwzięcia o charakterze ponadgminnym.
2. Rozwój ośrodków regionalnych służących realizacji programów edukacyjnych.
3. Stymulowanie zachowań przyjaznych środowisku poprzez publikacje wydawane drukiem i w wersji elektronicznej.
4. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów na szczeblu województwa w zakresie ochrony środowiska.
5. Konkursy, olimpiady i inne imprezy upowszechniające wiedzę ekologiczną obejmujące znaczącą liczbę uczestników i mające zasięg ponadgminny.

INNE ZADANIA:

1. Wdrażanie regionalnych systemów kontrolno - pomiarowych rejestrujących stan środowiska i presję na środowisko.
2. Realizacja przedsięwzięć związanych z zapobieganiem i likwidacją skutków klęsk żywiołowych i poważnych awarii istotnych w skali regionalnej.
3. Ekspertyzy wdrożeniowe oraz wymagane ustawowo plany i programy w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Priorytet obejmuje opracowania o randze wojewódzkiej.

3.3. POWIATOWY „PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA”

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowotomyskiego”, uwzględniając stan poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, określił cele ekologiczne, kierunki działań oraz zadania ekologiczne przewidziane do realizacji w ramach polityki ekologicznej Powiatu. Działania zmierzające do poprawy istniejących warunków środowiskowych ujęto w dwa harmonogramy: krótkoterminowy (lata 2004-2007) i długoterminowy (lata 2008-2011). W ramach wyznaczonych harmonogramów realizacyjnych zadania podzielono na zadania własne Powiatu i zadania koordynowane.

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowotomyskiego” określił również zadania związane z wdrażaniem Powiatowego „POŚ” dotyczące Gminy Kuślin, realizowane przez Władze Gminy oraz inne jednostki realizacyjne:

1. krótkoterminowe:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych poprzez usprawnienie systemu komunikacyjnego:
- remont drogi nr 702 Opalenica-Lwówek, remont odcinka drogi nr 701 Wąsowo-Leśniczówka, przebudowa skrzyżowania dróg nr 752, 754, 748 w m. Kuślin – jednostka realizacyjna: Powiat, Powiatowy Zarząd Dróg Powiatowych w Nowym Tomyślu,
- zarządzanie zasobami wodnymi oraz ochrona wód:
 - budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Kuślin, Michorzewko, Głuponie – Gmina Kuślin, ZOK w Kuślinie,
 - modernizacja oczyszczalni ścieków w Kuślinie I etap - rozbudowa do 560 m³/d i II etap - rozbudowa do 860 m³/d,
- ochrona przeciwpowodziowa i mała retencja:
 - regulacja Mogilnicy w km 43+300 w m. Turkowo – WZMiUW w Poznaniu,

2. długoterminowe:

- zarządzanie zasobami wodnymi oraz ochrona wód:
 - budowa kanalizacji sanitarnej w m. Michorzewo – Gmina Kuślin, ZOK,

Pozostałe zadania mają charakter ogólny, a za ich realizację odpowiedzialne są władze gmin powiatu oraz wyszczególnione inne jednostki realizacyjne w ramach przysługujących im kompetencji.

3.4. LOKALNE DOKUMENTY PROGRAMOWE

Gmina Kuślin sporządziła i uchwaliła „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuślin” (w 2002 r.), Strategię rozwoju Gminy Kuślin na lata 2003-2015” (w 2003 r.).

W „Studium...” określono następujące kierunki polityki przestrzennej dotyczące środowiska przyrodniczego:

1. W polityce przestrzennej gminy „Studium” ustala, że na terenie gminy obowiązuje:

- 1) zasada rozwoju zrównoważonego,
- 2) zakaz lokalizacji inwestycji produkcyjnych wodochłonnych i o dużej emisji gazów,
- 3) zakaz zanieczyszczania wód, gleby, powietrza poprzez wylewania gnojownicy. wód kiszonkowych, wypalania traw,
- 4) ochrona lasów zgodnie z zasadami ogólnymi i zaleceniami właściwego Nadleśnictwa,
- 5) uzupełnienie zadrzewień śródpolnych, wzdłuż dróg polnych, gminnych i cieków,
- 6) ochrona gleb na zasadach ogólnych,
- 7) ochrona parków zgodnie z ustaleniami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- 8) ochrona pomników przyrody zgodnie z ustaleniami ochrony indywidualnej,
- 9) kompleksowa realizacja gospodarki wodno-ściekowej,
- 10) zakaz przegradzania wód, konieczność zapewnienia dostępu do wód publicznych, zakaz wygradzania wód,
- 11) w przypadku podejmowania działań w obszarze wyposażonym w urządzenia melioracyjne, inwestor zobowiązany jest do zaprojektowania, zabezpieczenia bądź przebudowy istniejących systemów melioracyjnych w porozumieniu z właściwym Zarządem Melioracji i Urzędzeń Wodnych,
- 12) respektowanie zasad ochrony zagospodarowania terenów lub obiektów środowiska przyrodniczego podlegających ochronie (pomniki przyrody, GZWP, zabytkowe parki) a określonych w szczególnych ustaleniach powołujących te tereny i obiekty,

2. Ponadto „Studium...” ustala następujące kierunki działań:

- 1) maksymalną ochronę akustyczną wynikającą z niekorzystnego oddziaływania na środowisko projektowanej autostrady A-2 (przewidywany zasięg oddziaływania hałasów o poziomie dopuszczalnym dla zabudowy mieszkaniowej wynosi od 180 m do 230 m, - wg prognoz ruchu na rok 2005 i od 300m do 350 m - wg prognoz ruchu na rok 2025)
- 2) maksymalne ograniczenie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie autostrady,
- 3) maksymalne ograniczenie upraw na terenach zanieczyszczonych gleb przez autostradę.

- 4) opracowanie programu ochrony w razie wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych, które mogą nastąpić w większym stopniu niż obecnie po realizacji autostrady A-2. Uciążliwość nowych jednostek gospodarczych nie może przekraczać granic użytkowanej działki. Obiektami zagrażającymi obecnie wystąpieniem sytuacji nadzwyczajnych są stacje paliw, gazociągi wysokiego ciśnienia oraz miejsca wydobycia ropy naftowej,
- 5) w stosunku do terenów zainwestowanych pozostawienie minimum 50% powierzchni czynnej przyrodniczo w terenach mieszkaniowych i usługowych a 70 % w terenach rekreacyjno-turystycznych oraz zabudowy letniskowo-rezydencjonalnej,
- 6) uzbrojenie komunalne terenów,
- 7) wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego gminy dla jej rozwoju,
- 8) wykorzystanie walorów przyrodniczych i dziedzictwa historyczno -kulturowego dla rozwoju turystyki - wypoczynku - rekreacji - dydaktyki w oparciu o zabytkowe zespoły pałacowo - parkowe,
- 9) w sposób szczególny chronić środowisko gruntowo-wodne.

„Strategia rozwoju Gminy Kuślin na lata 2003 2015” przyjęła następujące główne cele strategiczne:

1. zapewnienie mieszkańcom możliwie najlepszego poziomu życia,
2. wypracowanie pozytywnego wizerunku gminy nowoczesnej, dynamicznie rozwijającej się, bezpiecznej i **dbającej o ekologię**,
3. dostosowanie potencjału, struktury i organizacji wewnętrznej Gminy do nowych wyzwań i wymagań (również w perspektywie przyjęcia Polski do UE) w dłuższym horyzoncie czasowym,
4. ukształtowanie zdrowego i mądrego społeczeństwa,
5. **zachowanie zasobów naturalnych**, architektonicznych i kulturowych.

Realizację celów strategicznych „Strategia...” powierza długoletnim programom rozwoju. Są to programy:

- inwestycyjne – obejmujące działania zmierzające do poprawy infrastruktury gminnej, stanu środowiska naturalnego, sieci dróg i krajobrazu,
- gospodarcze - obejmują działania inicjujące, wspierające i koordynujące działalność gospodarczą na obszarze Gminy,
- społeczne – dotyczące w głównej mierze dziedzin związanych z oświatą i kulturą.

W programach inwestycyjnych główny nacisk „Strategia...” położyła na realizację i modernizację sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wraz z rozbudową infrastruktury oczyszczania ścieków, uporządkowanie gospodarki odpadami oraz doprowadzenie do gazyfikacji Gminy oraz realizacji infrastruktury zaopatrzenia w ciepło.

4. MOŻLIWOŚCI WSPARCIA INWESTYCJI W OCHRONIE ŚRODOWISKA PRZEZ FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ

4.1. Informacje ogólne

Polska jako członek UE będzie wspierana finansowo środkami unijnymi, gdyż jesteśmy krajem o wyraźnie niższym poziomie rozwoju ekonomicznego (PKB na osobę wynosi ok. 40% średniej dla obecnej Unii). Dzięki temu cała Polska kwalifikuje się do tzw. celu I. Polityki strukturalnej UE, czyli wspierania rozwoju i dostosowania strukturalnego regionów słabiej rozwiniętych. Przedsięwzięcia w ochronie środowiska będą mogły być wspierane z Funduszu Spójności i z funduszy strukturalnych, głównie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF). Dotychczas korzystaliśmy z funduszy przedakcesyjnych, które miały nas przygotować do wchłaniania większych środków po 1 maja 2004 r. Następcą Funduszu ISPA będzie Fundusz Spójności, a fundusze strukturalne przejmą rolę Funduszu Phare i po części SAPARD. Dzięki temu będzie kontynuowane wspieranie inwestycji rozpoczętych, dofinansowanych dotychczas z funduszy przedakcesyjnych.

Pierwotnym warunkiem uzyskania przez kraj członkowski pomocy jest przedstawienie Komisji Europejskiej kompletu dokumentów programowych, które określają ramy i sposób wykorzystania finansowych instrumentów strukturalnych UE. Dokumenty takie są przygotowywane na siedmioletnie okresy programowania budżetu Unii (obecnie na lata 2000 – 2006), jednak data przystąpienia Polski powoduje, że nasze dokumenty dotyczą lat 2004-2006. Najważniejszy z nich to Narodowy Plan rozwoju na lata 2004-2006 (NPR) oraz jego element pt. Strategia wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006, która będzie decydująca dla wdrażania Funduszu Spójności.

Współfinansowanie przedsięwzięć w ochronie środowiska z funduszy strukturalnych (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) będzie realizowane zgodnie z zapisami dwóch programów operacyjnych, przygotowanych przez rząd Polski na podstawie Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006. Są to: Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki” oraz Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego.

Bardzo istotnym elementem przy rozważaniu wnioskowania o środki unijne jest zgodność projektu z celami i zasadami polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej. Wśród tych zasad bardzo trudną do wdrożenia będzie zasada „zanieczyszczający/użytkownik płaci”. Projekty, które mają szansę uzyskać wsparcie powinny z uwzględnieniem subwencji dla inwestora, przekroczyć próg opłacalności, co jest warunkiem koniecznym, aby przedsięwzięcie mogło być zrealizowane. Należy też wykazać, że opłaty ponoszone przez użytkowników (gospodarstwa domowe, podmioty gospodarcze) pokryją koszty eksploatacji, remontów oraz odtworzenia majątku (amortyzacja).

4.2. Fundusz Spójności, Strategia wykorzystania Funduszu Spójności

Fundusz Spójności, inaczej nazywany Funduszem Kohezji lub Europejskim Funduszem Kohezji, to czasowe wsparcie finansowe dla krajów Unii Europejskiej, których Produkt Krajowy Brutto na mieszkańca nie przekracza 90 % średniej dla wszystkich państw członkowskich. Fundusz Spójności nie należy do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, ale jest elementem polityki strukturalnej. Wyróżnia się on krajowym, a nie regionalnym zasięgiem pomocy oraz tym, że finalna decyzja o przyznaniu środków na dofinansowanie podejmowana jest przez Komisję Europejską. Rola państwa członkowskiego polega na wskazaniu propozycji do dofinansowania. Polska włączyła do Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006 jako jej część składową, tzw. indykatywną listę projektów, które są propozycjami do realizacji przy wsparciu z Funduszu Spójności.

Zgodnie z obowiązującymi w zakresie polityki strukturalnej zasadami współfinansowania, pomoc z funduszu na określony projekt będzie wynosić od 80% do 85 % kosztów kwalifikowanych. Pozostałe, co najmniej 15 % musi zostać zapewnione przez beneficjenta. Na lata 2004-2006 z całej kwoty Funduszu Spójności dla Polski na sektor środowiska ma przypaść 1.866,6 mln euro. Instytucją odpowiedzialną za ogólne zarządzanie i koordynację działań i projektów Funduszu Spójności jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, natomiast Ministerstwo Środowiska będzie zarządzało priorytetami i projektami w sektorze ochrony środowiska. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wraz z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej to instytucje, do których składane są projekty.

Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej. Oznacza to, że odbiorcami pomocy tj. beneficjentami końcowymi będą samorządy terytorialne (gminy, związki gmin) oraz przedsiębiorstwa komunalne.

Podstawowe kryteria wyboru projektów do dofinansowania z Funduszu Spójności w latach 2004 – 2006 to zgodność z celami i zasadami polityki ekologicznej UE. Z punktu widzenia pojedynczej gminy najważniejsze jest dolnego progu wartości przedsięwzięcia. Otóż z Funduszu Spójności mogą być dofinansowane w zasadzie tylko takie zamierzenia, dla których wykazuje się, że osiągną one kosztorysową wartość progową 10 mln EUR. Oznacza to w praktyce, że chcąc starać się o środki z tego funduszu trzeba zorganizować związek gmin, który by mógł właściwie przygotować, a następnie zrealizować odpowiednio duży projekt.

Przedsięwzięcia, które spełniają kryteria podstawowe, są uporządkowane na podstawie kryteriów szczegółowych, które stanowi osiągnięcie standardów UE oraz odpowiedni stan przygotowania przedsięwzięcia.

Zakres gospodarki wodno-ściekowej:

- I priorytet - zapewnienie sieci wodociągowej i/lub kanalizacji zbiorczej oraz odpowiedniego poziomu uzdatniania wody i/lub oczyszczania ścieków dla aglomeracji co najmniej 100 000 RLM
- II priorytet - zapewnienie sieci wodociągowej lub/i kanalizacji zbiorczej i odpowiedniego poziomu uzdatniania wody i/lub oczyszczania ścieków dla aglomeracji od 15 000 do 100 000 RLM
- III priorytet - zapewnienie sieci wodociągowej lub/i kanalizacji zbiorczej i odpowiedniego poziomu uzdatniania wody i/lub oczyszczania ścieków dla aglomeracji od 2 000 do 15 000 RLM.

Zakres gospodarki odpadami:

Środki z Funduszu Spójności będą głównie przeznaczane na:

- realizację inwestycji w największych aglomeracjach, zgodnie z istniejącymi w nich programami zagospodarowania odpadów. Programy w mniejszych miejscowościach będą wdrażane w miarę dostępności funduszy;
- inwestycje na terenach, gdzie istniejące składowiska odpadów stwarzają zagrożenia dla wód podziemnych,
- inwestycje na terenach, gdzie wyczerpuje się pojemność składowiska.

Ranking przedsięwzięć w tym obszarze uszeregowany będzie według następujących zasad:

- I priorytet - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach powyżej 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące powyżej 200 000 grupie użytkowników.
- II priorytet - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach od 150 000 do 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące od 150 000 do 200 000 grupie użytkowników.
- III priorytet - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach od 100 000 do 150 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące od 100 000 do 150 000 grupie użytkowników.

W obu tych zakresach wyraźne są preferencje dla największych aglomeracji. Średnie i mniejsze gminy muszą tworzyć związki, aby mieć szansę na uzyskanie wsparcia.

Aby wniosek miał szansę na pozytywne rozpatrzenie konieczny jest odpowiedni stan przygotowania przedsięwzięcia. Musi być ono w fazie przed przetargiem oraz musi mieć wstępne studium wykonalności. Ponadto istnieje wymóg posiadania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla ponad 40% działań oraz uregulowane prawo do terenu.

W celu skoordynowania korzystania ze środków tego funduszu Rząd R.P. przyjął w 2003 r. Strategię Wykorzystania Funduszu Spójności, która jest tożsama z Narodowym Programem Rozwoju. Jego obszerną część stanowią zapisy dotyczące ochrony środowiska.

Zgodnie z jego treścią z Funduszu Spójności będą wspierane tylko bardzo duże i kosztowne przedsięwzięcia, a więc przekraczające możliwości inwestycyjne pojedynczych gmin. Nie można jednak wykluczyć, że wystąpią one jako wnioskodawcy w większej grupie. Z tego względu przedstawiono w niniejszym rozdziale zwięzłe omówienie głównych zadań proponowanych do wsparcia przez Fundusz Spójności według działów ochrony środowiska.

Poprawa jakości wód powierzchniowych

Najważniejszym szczegółowym celem realizacji części środowiskowej Funduszu Spójności będzie wsparcie dla budowy, rozbudowy i/lub modernizacji systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach. (spełnienie wymogów dyrektywy 91/271/EWG ws. komunalnych oczyszczalni ścieków).

Jakkolwiek szczególne znaczenie przywiązuje się do inwestycji w największych miastach, to przewiduje się również objęcie wsparciem pewnej liczby projektów grupowych, obejmujących mniejsze aglomeracje, szczególnie na obszarach wrażliwych. Szczegółowy harmonogram działań w tym obszarze wskazuje Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, który został przyjęty przez Rząd RP w końcu 2003 roku.

Przyjmuje się, że do finansowania z Funduszu Spójności preferowane będą systemy kanalizacji i oczyszczalni w niektórych miastach powyżej 100 tys. mieszkańców (kontynuacja działań finansowanych przez funduszu ISPA) i w aglomeracjach większych od 50 tys. mieszkańców. Po wyczerpaniu się listy tych zadań wybierane będą także aglomeracje do 50 tys. mieszkańców. Listę potencjalnych kandydatów do wsparcia z Funduszu Spójności w tym obszarze zawiera Aneks 2, załącznik 2.

W rezultacie, od dnia 31.12.2015 r. ścieki mają być oczyszczane zgodnie z wymaganiami dyrektywy „ściekowej” we wszystkich 1479 aglomeracjach o łącznej równoważnej liczbie mieszkańców 38 004 976, odpowiadającej 100 % ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji.

Polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia

Poważnym zobowiązaniem wynikającym tak z prawa krajowego, jak standardów unijnych jest realizacja działań na rzecz poprawy jakości wody dostarczanej przez wodociągi komunalne ludności (zarówno w mieście, jak i na wsi) i dostosowanie jej do zaostrzonych wymagań prawnych). W terminie wyprzedzającym przygotowanie i realizację ww. programów najpilniejszym kierunkiem działania w tym priorytecie będzie osiągnięcie poprawy stanu czystości ujmowanych przez wodociągi wód powierzchniowych, które - w świetle wstępnej oceny wykonanej w aspekcie wymagań dyrektywy 75/440/EWG - nie spełniają wymagań kategorii trzeciej.

W trakcie rokowań akcesyjnych Polska zadeklarowała bowiem doprowadzenie jakości wód do zgodności w zakresie minimalnych wymaganych parametrów dla co najmniej kategorii A3 w terminie do 31.12.2002 r.

Priorytet ma być realizowany przez:

- unowocześnienie urządzeń uzdatniania wody pitnej w miastach, w których występować mogą przypadki awaryjności lub deficytu wody pitnej,
- modernizację stacji uzdatniania wody zgodnie z wymogami nowych przepisów - stacje dostarczające około 50% wody pobieranej z rzek dla potrzeb wodociągów zbiorowych.

Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego

Barierą rozwoju gospodarczego są m.in. ubogie pod względem ilości i słabe jakościowo zasoby dyspozycyjne, zagrożenia powodziowe i zjawiska suszy. Usunięcie tych barier może nastąpić m.in. przez budowę wielofunkcyjnych zbiorników wodnych przede wszystkim dla celów ochrony przeciwpowodziowej, zapobiegania skutkom suszy oraz zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia i gospodarki narodowej w wodę do celów produkcyjnych. Zbiorniki te umożliwią większe wykorzystanie zasobów wody dla potrzeb komunalnych, przemysłowych i rolniczych, wyrównanie przepływów w okresach suchych (przyczynią się do ustabilizowania poziomu wód gruntowych i korzystnych zmian w środowisku), ograniczenie zagrożenia powodziowego.

Racjonalizacja gospodarki odpadami

Główne działania realizowane w ramach priorytetu to:

- komunalne systemy zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wybudowanie instalacji do biologicznego i termicznego przetwarzania odpadów,
- wybudowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych,
- budowa, modernizacja i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych (niebezpiecznych) oraz rekultywacja składowisk wyłączonych z eksploatacji.

Podstawą do wyłonienia przedsięwzięć wspieranych przez Fundusz Spójności będzie Krajowy Plan Gospodarki Odpadami oraz zgodne z nim plany poszczególnych szczebli administracyjnych. Umożliwi to wypełnienie wymogów dyrektyw UE, a szczególnie dyrektywy Rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów. Dążyć się przy tym będzie do likwidacji małych, nie spełniających wymogów składowisk, a budować się będzie składowiska o charakterze regionalnym, spełniające bardzo wysokie wymagania techniczne i eksploatacyjne. Do 2006 r. przewiduje się wybudować w Polsce około 50 takich obiektów, dalszych 50 obiektów - do roku 2014.

4.3. Fundusze strukturalne, Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Istnieją 4 fundusze strukturalne Unii Europejskiej: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Socjalny, Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnych, sekcja "Orientacji" oraz Instrument Finansowy Wspierania Rybołówstwa. Inicjatywy w dziedzinie ochrony środowiska będą miały możliwość otrzymania dofinansowania głównie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF). Powstał on w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów (spowodowane kryzysem gospodarczym i przystąpieniem do UE Wielkiej Brytanii i Irlandii). Jego głównym zadaniem jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE.

Jednym z elementów Narodowego Planu Rozwoju 2004- 2006 (NPR), przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2003 r. jest „Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów”. Cele i priorytety w tym zakresie są formułowane w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (ZPORR), który będzie współfinansowany z funduszy strukturalnych UE, zwłaszcza z zasobów Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Priorytety środowiskowe współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ramach rządowych programów: Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO) „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”, a także Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”.

Z punktu widzenia gminy o możliwości uzyskania wsparcia dla konkretnego projektu zadecyduje jego zgodność z jednym z wymienionych programów.

W ramach ZPORR o dofinansowanie mogą ubiegać się projekty, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania nie kwalifikują się do Funduszu Spójności, co pozwoli małym gminom skorzystać ze środków unijnych. Beneficjentem końcowym wsparcia może być nie tylko samorząd gminy, ale także inne podmioty wykonujące usługi publiczne. Z przedstawionych powodów istotne jest zapoznanie się z zapisami ZPORR w zakresie ochrony środowiska i wprowadzenie spójnych z nimi zapisów do programu ochrony środowiska gminy. Czynnikiem ograniczającym pole manewru jest znaczne scentralizowanie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, który zarządzany jest przez Ministra Gospodarki, natomiast jednostką pośredniczącą jest urząd wojewódzki. Uszczegółowieniem Programu jest dokument o nazwie Uzupełnienia do ZPORR, zawierający m.in. konkretne informacje na temat rodzajów projektów kwalifikujących się do dofinansowania, kryteriów wyboru projektów i wielkości dofinansowania. Obecnie dostępna wersja Uzupełnień pochodzi z marca 2004 r. Zawiera ona cztery priorytety, które podzielone są na działania i poddziałania.

Problematyka ochrony środowiska najwyraźniej występuje w Priorytecie 1 obejmującym rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów. W tych ramach wyodrębnione jest Działanie 1.2. pt. Infrastruktura ochrony Środowiska, które służy wzmocnieniu konkurencyjności regionów poprzez realizowanie infrastruktury o znaczeniu regionalnym. Zapisy ZPORR dotyczące tego działania w sposób ogólny określają rodzaje projektów kwalifikujących się do wsparcia. Realizowane będą projekty polegające na budowie i modernizacji infrastruktury ochrony środowiska. Ponadto realizowane będą inwestycje mające na celu poprawę jakości zarządzania środowiskiem, w tym poprawę dostępu do informacji o środowisku.

Rodzaje projektów, które mogą być realizowane w ramach tego zadania są następujące:

ZAOPATRZENIE W WODĘ, POBÓR WODY I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

- budowa i modernizacja sieci wodociągowych
- budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnych
- budowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowych
- budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody
- budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
- budowa zbiorników umożliwiających pozyskanie wody pitnej

GOSPODARKA ODPADAMI

- organizacja i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu
- wdrażanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi (m.in. budowa sortowni, kompostowni, obiektów termicznej, termiczno-chemicznej i mechanicznej utylizacji odpadów; budowa nowych, modernizacja istniejących i rekultywacja nieczynnych składowisk; likwidacja "dzikich" składowisk)
- budowa i modernizacja spalarni odpadów niebezpiecznych
- rekultywacja i likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych

POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA

- modernizacja i rozbudowa miejskich systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza
- przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie "niskiej emisji"

ZAPOBIEGANIE POWODZIOM

- regulacja cieków wodnych (pogłębianie, zapory, stabilizacja brzegów, prace remontowe w korytach rzecznych, itd.)
- tworzenie polderów
- budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych wraz z drogami dojazdowymi
- budowa i modernizacja małych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych w ramach tzw. "małej retencji"
- ochrona brzegów morskich

WSPARCIE ZARZĄDZANIA OCHRONĄ ŚRODOWISKA

- opracowanie baz danych dotyczących lasów, jakości gleb, wód, powietrza
- tworzenie systemów pomiaru zanieczyszczeń powietrza w miastach oraz systemów informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń powietrza
- utworzenie sieci stacji kontrolnych i ostrzegawczych w zakresie jakości wód
- tworzenie map terenów zalewowych
- tworzenie systemów monitoringu środowiska, w tym reagowania na zagrożenia
- tworzenie systemów informacji przeciwpowodziowej

WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej (energia wiatrowa, wodna, geotermalna, kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne, biomasa)

Działanie 1.2 „Infrastruktura ochrony środowiska” obejmuje przedsięwzięcia o znaczeniu regionalnym. Komplementarnym do niego jest działanie 3.1. „Inwestycje lokalne”, w którego ramach będą realizowane małe inwestycje w zakresie ochrony środowiska, o oddziaływaniu lokalnym, na terenach wiejskich oraz w małych miastach o liczbie mieszkańców do 20 000.

Projekty dofinansowane w ramach Działania 3.1. mogą obejmować następujące przedsięwzięcia:

BUDOWA LUB MODERNIZACJA URZĄDZEŃ DO ODPROWADZANIA I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW

- sieci kanalizacyjne,
- sieci kanalizacji deszczowej
- oczyszczalnie ścieków
- inne urządzenia do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków

BUDOWA LUB MODERNIZACJA URZĄDZEŃ ZAOPATRZENIA W WODĘ I POBORU WODY

- sieci wodociągowe,
- ujęcia wody (w tym ochrona ujęć i źródeł wody pitnej)
- urządzenia służące do gromadzenia, przechowywania i uzdatniania wody
- urządzenia regulujące ciśnienie wody

WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

- budowa i modernizacja urządzeń do produkcji i przesyłu energii ze źródeł odnawialnych (energia, wiatrowa, wodna, kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne, energia uzyskiwana z wykorzystania biomasy i inne),

POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA

- modernizacja i rozbudowa systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza
- przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie "niskiej emisji"

GOSPODARKA ODPADAMI

budowa, modernizacja, rekultywacja lub likwidacja składowisk odpadów (w tym rekultywacja bądź likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych)

- budowa lub modernizacja miejsc utylizacji opakowań i nieużytych środków ochrony roślin
- likwidacja dzikich wysypisk
- kompleksowe systemy zagospodarowania odpadów na poziomie lokalnym, obejmujące m.in. odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowanie odpadów organicznych, itp.

PRZECIWDZIAŁANIE POWODZIOM

- regulacja cieków wodnych (pogłębianie, zapory, stabilizacja brzegów, prace remontowe w korytach rzecznych, itd.)
 - tworzenie polderów
 - budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych wraz z drogami dojazdowymi
- budowa i modernizacja małych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych w ramach tzw. „małej retencji”

BUDOWA LUB MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH I POWIATOWYCH O ZNACZENIU LOKALNYM

- drogi powiatowe i gminne,
 - lokalne obiekty mostowe (mosty i wiadukty) na drogach gminnych i powiatowych
- ulice w granicach administracyjnych miast do 20 tys. mieszkańców
- towarzysząca infrastruktura drogowa

KOMPLEKSOWE UZBROJENIE TERENU POD INWESTYCJE

- projekty kompleksowego uzbrojenia terenu przeznaczonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod inwestycje, z wyłączeniem terenów pod inwestycje mieszkaniowe – uzbrojenie związane z dostarczeniem podstawowych mediów – kanalizacji, wodociągu, instalacji elektrycznych, gazowych oraz dróg wewnętrznych itp.

BUDOWA LUB MODERNIZACJA LOKALNEJ BAZY KULTURALNEJ I TURYSTYCZNEJ

- infrastruktura służąca rozwojowi aktywnych form turystyki
 - infrastruktura noclegowa, gastronomiczna, informacyjno-recepcyjna i inna infrastruktura turystyczna
 - systemy informacji kulturalnej i turystycznej
 - infrastruktura kultury (zaplecze kulturalne i rozrywkowe – sale koncertowe i wystawowe, amfiteatry, itp.)
 - projekty polegające na restauracji i rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego
- systemy zabezpieczeń obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń (np. pożary, włamania, itp.)
- projekty inwestycyjne gmin uzdrowiskowych związane z rozwojem funkcji leczn.-wypocz.

W ramach inwestycji związanych z Działaniem „Infrastruktura ochrony Środowiska” realizowane będą projekty infrastrukturalne o wartości całkowitej od 1 mln euro do 10 mln euro, natomiast minimalna wartość całkowita projektów z zakresu zarządzania ochroną środowiska wynosi 500 tys. euro.

Łącznie UE przeznaczyła na to działanie w latach 2004-2006 dla Polski nieco ponad 300 000 000 euro. Na Działanie 3.1. „Inwestycje lokalne” przeznaczają się w tym samym okresie ponad 350 000 euro ze środków Unii, jednak w tym przypadku wartość jednego zadania nie może przekraczać 1 mln euro. Trzeba wskazać, że łączna wartość inwestycji będzie większa, gdyż udział środków unijnych w formie dotacji do poszczególnych projektów nie może przekraczać 75%, a jeśli inwestycje generują znaczący zysk netto to maksymalnie 50%.

Do wydatków kwalifikowanych mogą zostać zaliczone w szczególności następujące koszty:

1) Prace przygotowawcze, w tym:

przygotowanie projektu (przeprowadzenie prac studialnych, ekspertyz, badania geologiczne),
przygotowanie dokumentacji technicznej,
przygotowanie studium wykonalności, oceny wpływu na środowisko;
prace projektantów, architektów,
wykup niezabudowanych gruntów (maks. 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu),
przygotowanie dokumentacji przetargowej,
koszty przygotowania przetargu, w tym publikacji ogłoszeń przetargowych.

2) Prace inwestycyjne i związane z procesem inwestycyjnym, w tym:

przygotowanie terenu pod budowę, w tym roboty pomiarowe,
prace ziemne,
prace budowlano-montażowe,
prace instalacyjne,
prace wykończeniowe,
zakup wyposażenia nierozdzielnie związanego z funkcjonowaniem inwestycji,
nadzór inżynierski,
koszty promocji projektu,
koszty infrastruktury towarzyszącej niezbędnej dla realizacji projektu.

Niewielkie inwestycje związane z ochroną środowiska na terenach wiejskich realizowane przez osoby prywatne przewidziane są również w Sektorowym Programie Operacyjnym „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”. Uwzględnione zostały one w działaniach „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem” oraz „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”.

W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” wsparcie finansowe mogą uzyskać inwestycje w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska.

5. CELE I PRIORYTETY EKOLOGICZNE - UJĘCIE TABELARYCZNE

Struktura ujęcia jest następująca:

5.1. Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

5.1.1. Ochrona gleb

5.1.2. Racjonalna eksploatacja lasów, zadrzewienia

5.1.3. Ochrona zasobów kopalin

5.2. Poprawa jakości środowiska

5.2.1. Ochrona wód i gospodarka wodna

5.2.2. Ochrona powietrza

5.2.3. Gospodarowanie odpadami

5.2.4. Klimat akustyczny (hałas)

5.3. Bezpieczeństwo ekologiczne

5.3.1. Chemiczne

5.3.2. Biologiczne

5.3.3. Poważne awarie

5.4. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

5.5. Działania horyzontalne

6. UWARUNKOWANIA ORGANIZACYJNE I FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska”, zgodnie z art. 17 i 18 ustawy – Prawo ochrony środowiska, podlegał będzie zaopiniowaniu przez Starostę Nowotomyskiego, a następnie uchwaleniu przez Radę Gminy Kuślin. Zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16 poz. 95; tj. Dz. U. Nr 142 z 2001 r. poz. 1591 z późn. zm.) organem wykonawczym gminy jest wójt, burmistrz, prezydent. W myśl art. 30. ww. ustawy wójt, burmistrz, prezydent wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa, stąd za realizację uchwalonego „POŚ” odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Kuślin. Zgodnie z art. 33 ww. ustawy Wójt wykonuje zadania przy pomocy Urzędu Gminy. Organizację i zasady funkcjonowania ww. Urzędu określa regulamin organizacyjny, nadany przez Wójta w drodze zarządzenia. Realizacja niniejszego „POŚ” wymaga współpracy odpowiedniego wydziału Urzędu Gminy odpowiedzialnego bezpośrednio za ochronę środowiska z innymi, w tym przede wszystkim realizującymi zadania z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym za prawidłową gospodarkę finansową Gminy odpowiada Wójt Gminy Kuślin. W tym celu Wójt przygotowuje projekt budżetu, który wraz z informacją o stanie mienia komunalnego i objaśnieniami przedkłada Radzie Gminy (art. 52 ww. ustawy).

W Budżecie Gminy Kuślin na rok 2004 Rada Gminy w Kuślinie uchwaliła w dniu 17 lutego 2004 r. (Uchwała Nr XVI/86/2004) dochody gminy w wysokości 8 133 433 zł i wydatki w wysokości 11 450 533 zł.

Załącznik nr 4 do Uchwały Budżetowej stanowi „Wykaz zadań inwestycyjnych na rok 2004”, w którym pod pozycją „Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi” wpisano kwotę 5 236 575 zł, z czego na rozbudowę oczyszczalni ścieków środki w wysokości 5 186 575 zł mają być pozyskane z GFOŚiGW, SAPARD-u, WFOŚiGW (pożyczka), a na budowę wodociągów środki w wysokości 50 000 zł – z GFOŚiGW.

Budżet ustalił plan przychodów i wydatków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska. Szczegółowy plan przychodów i wydatków GFOŚ na rok 2004 r., zawarty w załączniku nr 6 do Uchwały Budżetowej, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela. Plan finansowy przychodów i wydatków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej na rok 2004

Lp.	Treść	Kwota
1	Stan funduszu na początku roku	1 810 000
2	Przychody	719 000
	§ 296 przelewy redystrybucyjne za gospodarcze korzystanie ze środowiska	15 000
	§ 069 opłaty za usuwanie drzew i krzewów	704 000
3	Wydatki	1 847 775
	§ 2440 Dotacje przekazane z funduszy celowych na realizację zadań bieżących dla jednostek sektora finansów publicznych	40 000
	-gospodarka odpadami	40 000
	§ 4210 zakup materiałów i wyposażenia	11 000
	-akcja sprzątania świata	2 000
	-nowe nasadzenia drzew i krzewów	9 000
	§ 2450 Dotacje przekazane z funduszy celowych na realizację zadań bieżących dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	6 000
	-dofinansowanie zadań z zakresu konserwacji urządzeń melioracji szczegółowych	6 000
	§ 4270 zakup usług remontowych	28 000
	-kanalizacja burzowa w Krystianowie	13 000
	-kanalizacja burzowa w Michorzewie	13 000
	-rów melioracyjny w Michorzewku	2 000
	§ 4300 zakup usług pozostałych	26 200
	-obcinanie drzew	2 000
	-przygotowanie przetargu na budowę oczyszczalni ścieków	12 200
	-opracowanie gminnego programu gospodarki odpadami	12 000
	§ 6110 wydatki inwestycyjne funduszy celowych	1 636 575
	-budowa wodociągu do gospodarstwa agroturystycznego	20 000
	-budowa wodociągu łączącego w pętlę wodociągi gminy	30 000
	-oczyszczalnia ścieków	1 586 575
	§ 6120 wydatki na zakupy inwestycyjne funduszy celowych	100 000
	- zakup samochodu pożarniczego	100 000
4	Stan funduszu na koniec roku	681 225

Źródło: Załącznik nr 6 do Uchwały Nr XVI/86/2004 Rady Gminy w Kuślinie z dnia 17. 02. 2004

W 2003 roku Rada Gminy Kuślin Uchwaliła wydatki na Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2003-2005. Obejmuje on jedną pozycję: I etap modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w m. Kuślin (tabela poniżej).

Tabela. Wydatki na Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2003-2005

Nazwa programu	Jednostka organizacyjna realizująca program	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe [zł]	Wysokość wydatków w latach [zł]		
				2003	2004	2005
Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w m. Kuślin – I etap	Urząd Gminy	2003-2005	5 185 095,0	48 520,0 (środki z GFOŚ)	5 136 575 z tego: środki z GFOŚ 1 536 575 pożyczka z WFOŚ 1 900 000 SAPARD* 1 700 000	0,00

*) wnioskowane środki z SAPARD sfinansowane będą kredytem bankowym do momentu otrzymania środków z SAPARD

Źródło: Załącznik nr 3 do Uchwały Nr XI/65/2003 Rady Gminy w Kuślinie z dnia 8 września 2003 r.

7. WYTYCZNE DO PLANU GOSPODARKI ODPADAMI

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa a także stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska, jednostki samorządowe zobowiązane są do opracowania Planów Gospodarki Odpadami.

Plany te określają:

- 1) aktualny stan gospodarki odpadami,
- 2) prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami,
- 3) działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
- 4) instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów,
- 5) system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Plany Gospodarki Odpadami są opracowywane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

W zakresie wyznaczonym przez ww. ustawę Gminny Plan Gospodarki Odpadami powinien określać w szczególności:

- rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania,
- rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie,
- działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska,
- projektowany system gospodarowania odpadami
- rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć,
- harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródła.

Szczegółowe wytyczne do sporządzania ww. Planów zawiera rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz. 620). Rozporządzenie to określa szczegółowy zakres, sposób oraz formę sporządzania planów poszczególnych szczebli.

Uwzględniając wymienione powyżej przepisy prawne oraz specyfikę problemów i podjętych działań w zakresie gospodarki odpadami na obszarze omawianej gminy, Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Kuślin powinien zawierać:

- aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:
 - rodzaj, ilość i źródła powstawania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
 - rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
 - rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania,
 - istniejące systemy zbierania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
 - rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobową instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
 - wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- uwzględniające podstawowe informacje charakteryzujące z punktu widzenia gospodarki odpadami obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a w szczególności położenie geograficzne, sytuację demograficzną, sytuację gospodarczą oraz warunki glebowe, hydrogeologiczne i hydrologiczne, mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji gospodarki odpadami;
- prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych;
- działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym:
 - działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
 - działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbiórki, transportu oraz odzysku i unieszkodliwiania, w szczególności odpadów komunalnych,
 - działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów;
- projektowany system gospodarki odpadami, w szczególności gospodarki odpadami komunalnymi i opakowaniowymi, uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie, ze wskazaniem miejsca unieszkodliwiania odpadów;
- rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację;
- sposoby finansowania, w tym instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, z uwzględnieniem harmonogramu uruchamiania środków finansowych i ich źródeł;

- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

Plan Gospodarki Odpadami opracowywany powinien być przez zespół złożony z osób posiadających doświadczenie w zakresie planowania strategicznego oraz wiedzę na temat istniejących systemów gospodarki odpadami i wariantowych rozwiązań technicznych dotyczących gospodarki odpadami, który będzie miał za zadanie m. in.:

- zebranie podstawowych informacji charakteryzujących obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a dotyczących charakterystyki geograficzno-przyrodniczej Gminy Kuślin oraz terenów bezpośrednio przylegających; sytuacji demograficznej i gospodarczej, w tym przedstawienie informacji o wielkości i rozmieszczeniu ludności, rodzaju i zakresu działalności, wskutek której są wytwarzane odpady, obiektach infrastruktury, terenach zieleni i zadrzewień; danych dotyczących działalności przemysłowej, w tym przedstawienie informacji o liczbie podmiotów wraz z rodzajem ich produkcji lub działalności oraz określeniem wielkości podmiotów - w podziale na małych, średnich i dużych przedsiębiorców;
- określenie aktualnego stanu gospodarki odpadami;
- ustalenie przewidywanych zmian czynników związanych z gospodarką odpadami;
- wariantowe przedstawienie strategii oraz celów i zadań;
- wybór strategii oraz celów i zadań, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi podmiotami;
- ustalenie długoterminowego programu strategicznego obejmującego okres co najmniej 8 lat;
- ustalenie krótkoterminowego planu działań obejmującego okres 4 lat;
- przeprowadzenie analizy oddziaływania projektu planu na środowisko;
- opracowanie projektu planu gospodarki odpadami;
- przeprowadzenie procesu konsultacji i opiniowania;
- uchwalenie planu.

Plan powinien zawierać co najmniej następujące rozdziały:

- 1) wstęp;
- 2) analiza stanu gospodarki odpadami;
- 3) prognoza zmian;
- 4) założone cele i przyjęty system gospodarki odpadami;
- 5) zadania strategiczne obejmujące okres co najmniej 8 lat;
- 6) harmonogram realizacji przedsięwzięć obejmujący okres 4 lat;

- 7) wnioski z analizy oddziaływania projektu planu na środowisko oraz sposób ich uwzględniania w planie;
- 8) sposób monitoringu i oceny wdrażania planu;
- 9) streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Kuślin powinien zostać sporządzony w formie elektronicznej (na płycie CD) oraz w formie pisemnej.

Rozmieszczenie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów przedstawiony zostanie na mapie w postaci wydruku oraz zapisanej na płycie CD.

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Kuślin musi uwzględniać cele lub zadania określone w planie gospodarki odpadami wyższego szczebla, tzn. w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Nowotomyskiego.

Gminny Plan Gospodarki Odpadami powinien uwzględniać sposób oraz stopień realizacji zadań w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy, określonych w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do zadań własnych gminy. Do zadań gminy należy m.in. zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, w tym m. in.:

1. Tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na swoim terenie lub zapewnienie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.
2. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub z innymi gminami:
 - instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
 - instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części.
3. Zapobieganie zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych, w szczególności przez: zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń uprzątniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu urządzeniach ustawionych na chodniku.
4. Organizowanie selektywnej zbiórki, segregację oraz magazynowanie odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, przydatnych do odzysku oraz współdziałają z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w zakresie gospodarowania tego rodzaju odpadami.
5. Zapewnienie zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałają z przedsiębiorstwami podejmującymi działalność w tym zakresie.

W celu realizacji powyższych zadań, zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Rada Gminy uchwala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy. Powyższa uchwała powinna uwzględniać ustalenia Planu Gospodarki Odpadami.

W Gminnym Planie Gospodarki Odpadami powinien zostać zawarty opis prowadzonych na terenie gminy działań oraz ocena realizacji ustawowych obowiązków. Ponadto Gminny PGO powinien określać sposób i harmonogram realizacji ww. obowiązków i zadań.

Projekt Gminnego Planu Gospodarki Odpadami podlegać będzie zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego i Zarząd Powiatu Nowotomyskiego.

Plan Gospodarki Odpadami uchwala Rada Gminy.

Propozycje lokalizacji dla obiektów gospodarki odpadami zawarte w Gminnym PGO muszą uwzględniać ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wskazać konieczność zmiany tych ustaleń.

Należy pamiętać, iż przedsięwzięcia związane z unieszkodliwianiem odpadów mogą być realizowane z udziałem środków z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, o ile zostały one ujęte w Planie Gospodarki Odpadami.

8. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Władze Gminy oraz mieszkańcy powinni być systematycznie informowani o tym, jak postępuje wprowadzanie zapisów programu w życie, w jakim zakresie trzeba wzmocnić działania lub je zmodyfikować oraz czy istnieje konieczność podjęcia przedsięwzięć nadzwyczajnych. W tym celu zaleca się przyjęcie zestawu wskaźników, które pozwalałyby obiektywnie oceniać realizację programu. Jedną ze specjalistycznych agend ONZ zaproponowała wyróżnienie następujących typów wskaźników:

- Wskaźniki presji (p) opisujące sposoby i wielkość oddziaływania człowieka na środowisko. Pokazują one główne przyczyny zanieczyszczenia środowiska oraz wielkość korzystania z zasobów naturalnych.
- Wskaźniki stanu (s) mierzą jakość środowiska. Pozwalają ocenić istniejącą sytuację poprzez ilościowe wskaźniki stanu elementów środowiska (powietrza, wód, powierzchni ziemi, przyrody) i zasobów naturalnych (kopalin), które wywierają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców.
- Wskaźniki reakcji (R) opisują odpowiedź społeczną, w tym władz gminy na rozpoznane problemy środowiskowe. Wskazują działania indywidualne i zbiorowe, które przeciwdziałają powstawaniu zanieczyszczeń, łagodzą skutki oddziaływań na środowisko lub eliminują już powstałe szkody ekologiczne.

W dalszej części przedstawione zostały proponowane wskaźniki z uwzględnieniem wymienionych typów, które ujęto w grupy zgodnie ze sposobem uporządkowania programowych celów i działań priorytetowych. W zależności od dostępnych danych powinny zostać wybrane te spośród proponowanych dla, których istnieją informacje ilościowe.

Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych:

- Zużycie wody do celów bytowych na osobę;
- Wielkość powierzchni zdegradowanej;
- Wielkość powierzchni zrekultywowanej i przywróconej do stanu właściwego;
- Wielkość powierzchni rolniczej i leśnej przekazywanej pod zabudowę i drogi;
- Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na mieszkańca;
- Wielkość odzysku odpadów komunalnych na mieszkańca;
- Liczba gospodarstw domowych objętych systemem selektywnej zbiórki odpadów;
- Wydatki na termomodernizację budynków będących w zasobie gminy i podlegających jej jednostek;
- Wzrost ilości energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych.

Poprawa jakości środowiska:

- Wskaźniki jakości wód w rzekach i jeziorach;
- Udział ścieków oczyszczanych biologicznie;
- Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej;
- Liczba wykonanych przyłączy do kanalizacji zbiorczej;
- Liczba działających indywidualnych oczyszczalni ścieków;
- Udział nieruchomości nie podłączonych do kanalizacji, a objętych regularnym wywozem nieczystości płynnych;
- Długość wykonanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- Przyrost przepustowości i skuteczności funkcjonowania oczyszczalni ścieków;
- Liczba składowisk odpadów nie odpowiadających standardom technicznym;
- Liczba zwierząt hodowanych w systemie bezściółowym;
- Zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza z obiektów będących własnością gminy i podległych jej jednostek.

Bezpieczeństwo ekologiczne:

- Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej;
- Przepustowość wybudowanych lub zmodernizowanych stacji uzdatniania wody;
- Ilość zebranych odpadów z miejsc nielegalnego gromadzenia.

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej:

- Powierzchnia nowych zalesień;
- Udział powierzchni chronionych, w tym ustanowionych przez gminę;
- Liczba pomników przyrody i użytków ekologicznych;
- Wielkość nakładów na ochronę przyrody;
- Długość wprowadzonych zadrzewień przy drogach gminnych.

Działania horyzontalne:

- Ilość środków przeznaczanych na ochronę środowiska, w tym na inwestycje;
- Wysokość pozyskanych środków zewnętrznych na OŚ;
- Wielkość (udział) środków publicznych wydanych z uwzględnieniem kryterium ekologicznego;
- Udział pracowników Urzędu Gminy w podnoszeniu kwalifikacji (studia, szkolenia, kursy);
- Udział opiniotwórczych mieszkańców gminy w edukacji ekologicznej;
- Liczba projektów na rzecz ochrony środowiska realizowanych przez grupy i organizacje pozarządowe;
- Udział uczniów w konkursach na rzecz OŚ.

9. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010
- Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa, na lata 2002-2010
- Strategia wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006
- Zintegrowany Program Operacyjny - Rozwój Regionalny
- Narodowy Plan Rozwoju 2004- 2006
- Krajowy plan gospodarki odpadami
- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych
- Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego, Poznań 2000
- Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2002 – 2010
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowotomyskiego,
- Strategia rozwoju Gminy Granowo na lata 2003-2015,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuślin,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuślin,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2001, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ Poznań, 2002
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2000, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ Poznań, 2001
- Stan i potrzeby inwestycyjne gmin województwa wielkopolskiego w zakresie gospodarki ściekowej, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ Poznań, 2001
- Gleby województwa poznańskiego i ich zanieczyszczenie, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Poznaniu 1997
- Zasobność i zanieczyszczenie gleb wielkopolski. stan na rok 2000, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Poznaniu 2000
- Ważniejsze dane o podregionach, powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2003, Urząd Statystyczny Poznań 2003
- Geografia regionalna Polski, Jerzy Kondracki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym
- Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.
- Zwykła Dobra Praktyka Rolnicza, Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, Warszawa 2003 r.
- Wytyczne wykonywania ocen oddziaływania autostrad na środowisko. Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad, Warszawa 1998

NAJWAŻNIEJSZE AKTY PRAWNE

- USTAWA z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tj.: Dz. U. Nr 56 z 2000 r. poz. 679 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880)
- USTAWA z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. nr 27 poz. 96 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16 poz. 78 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. nr 132 poz. 622 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 10 kwietnia 1997 - Prawo energetyczne (tj.: Dz. U. Nr 153 z 2003 r. poz. 1504 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. nr 89 poz. 991 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. nr 72 poz. 747 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. nr 73 poz. 764 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. nr 115 poz. 1229 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw. (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.)
- USTAWA z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717)

Załącznik nr 1

ZAKRES OPRACOWANIA PT. „PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY NA LATA 2004 – 2007 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2008 – 2011”

UWARUNKOWANIA PRAWNE

1. Program zostanie sporządzony zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Opracowanie powiatowych i gminnych i wojewódzkich programów ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa jest obowiązkiem organów wykonawczych samorządu gmin, powiatów i województw wynikającym z Art.17. ust.1. Ustawy Prawo ochrony środowiska. Obligatoryjne terminy wykonania programów na poszczególnych poziomach określa Art.10. Ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, Ustawy o opadach oraz o zmianie niektórych ustaw. Wykonanie wojewódzkich programów ochrony środowiska ma nastąpić do 30 czerwca 2003, powiatowych do końca 2003 roku, a gminnych do 30 czerwca 2004. Programy te mają zawierać działania realizowane w ciągu 4 lat z perspektywą na kolejne 4 lata.
2. Ramowy Zakres Programu określa Art.14. Prawa ochrony środowiska; będzie on obejmował:
 - a) cele ekologiczne,
 - b) priorytety ekologiczne,
 - c) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
 - d) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
3. Ograniczeniem pozycji Programu wśród dokumentów programowych w zakresie ochrony środowiska jest zapis Art. 94. Konstytucji R.P., który brzmi: „Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.” Ponieważ ustawa (POŚ) nie zawiera upoważnienia do ustanawiania programów jako aktów prawa miejscowego, to nie mogą one za takowe uchodzić i stanowić źródła powszechnie obowiązującego prawa zgodnie z Art. 87 Konstytucji R.P. Oznacza to, że zakres Programu obejmie zadania władz gminy oraz jednostek zależnych, natomiast nie powinien wywoływać bezpośrednich skutków prawnych w sferze praw i obowiązków podmiotów „zewnętrznych” wobec administracji.
4. Zgodnie z zapisami Ustawy o odpadach (Art. 14 i 15) wydzieloną częścią programów ochrony środowiska są plany gospodarki odpadami. Odznaczają się one jednak swoją specyfiką, gdyż powinny być one wykonywane w skali ponadgminnej, a nawet ponadpowiatowej. Ponadto podlegają one innej procedurze uzgodnieniowej niż wąsko pojmowane programy ochrony środowiska. Z tych względów proponuje się uwzględnienie w Programie tylko wytycznych do planów gospodarki odpadami.

ZAKRES MERYTORYCZNY PROGRAMU

1. Zakres przedsięwzięć objętych Programem będzie obejmował kompetencje w ochronie środowiska władz gminy oraz jednostek podległych.
2. Podstawą konstrukcji Programu będzie diagnoza środowiska zawarta w istniejących już opracowaniach oraz rozpoznanie posiadane przez administrację i inne jednostki. Oznacza to, że nie przewiduje się podejmowania w ramach przygotowania Programu specjalnych badań diagnostycznych, które byłyby czasochłonne i kosztowne.
3. Przy określaniu zakresu Programu będą brane pod uwagę wytyczne do wykonywania programów ochrony środowiska wydane przez Ministerstwo Środowiska. Trzeba jednak zaznaczyć, że wytyczne nie stanowią źródła prawa w rozumieniu Konstytucji R.P., stąd będą traktowane jako dokument kierunkowy, a nie jako zapisy obligatoryjne.
4. W Programie będą uwzględnione istniejące sektorowe i horyzontalne dokumenty programowe, związane z problematyką środowiskową, które wykonane zostały na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w oparciu o obligatoryjne bądź fakultatywne zapisy prawne.
5. Najważniejszym dokumentem rządowym, który zostanie uwzględniony w Programie jest Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010. Zawiera on listę zadań, przypisane im jednostki odpowiedzialne i współpracujące oraz terminy realizacji.

PROCEDURA SPORZĄDZANIA PROGRAMU I JEGO ZAWARTOŚĆ

1. Prace przy sporządzaniu Programu będą się odbywać na trzech poziomach:

- Poziom administracji gminy
- Poziom specjalistów zewnętrznych
- Poziom koordynacji

Zadania administracji gminy

- Wyznaczenie przez wójta/burmistrza referendarza, czyli osoby odpowiedzialnej za zebranie i udostępnienie materiałów. Pożądane jest, aby była to osoba zajmująca kierownicze stanowisko w administracji gminy, zapewniająca odpowiednią skuteczność działań.
- Zebranie dostępnych informacji o stanie środowiska w gminie oraz wewnętrznych uwarunkowań organizacyjnych Programu.

Do referendarza będzie skierowany formularz zawierający pytania obejmujące następujące zagadnienia:

- informacje ogólne,
- zagadnienia planistyczne,
- działania związane z edukacją ekologiczną,

- działania menadżerskie,
- działania w sferze ekonomicznej i inwestycyjnej,
- działania w zakresie kompetencji administracyjnych gminy,
- działania w zakresie kompetencji gminy jako właściciela nieruchomości.

Zadania specjalisty zewnętrznego

- Konsultacje z referendarzem dotyczące źródeł informacji i sposobu wypełniania formularzy.
- Opracowanie materiałów uzyskanych z gminy.
- Zharmonizowanie projektu Programu z Programem wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010 oraz Programem Ochrony Środowiska dla województwa wielkopolskiego i gminnymi dokumentami planistycznymi obejmującymi zagadnienia ochrony środowiska.
- Opracowanie wstępnej wersji Programu zawierającej zestaw celów ekologicznych, priorytetów oraz rodzaj i harmonogram działań proekologicznych.
- Udział w konsultacjach i uzgodnieniach projektu Programu i wprowadzanie zmian.

Zadania zespołu koordynacji

- Opracowanie formularza (zestawu zapytań) dla referendarza.
- Przeprowadzenie szkolenia dla referendarza.
- Dokonanie rozpoznania krajowych i regionalnych dokumentów programowych w ochronie środowiska i określenie obszarów istotnych dla gminy.
- Nadzór i konsultacja przy opracowywaniu wstępnych projektów programów.
- Prowadzenie konsultacji i uzgodnień w zakresie kluczowych zagadnień.
- Uzgodnienie ostatecznego brzmienia Programu, w tym mechanizmów prawno-ekonomicznych i środków finansowych.

2. Program będzie miał charakter opracowania syntetycznego, składającego się ze zwartej części tekstowej oraz części tabelarycznej i załącznika kartograficznego.

Część tekstowa będzie zawierała:

1. Informacje wstępne – obejmujące uwarunkowania i zakres Programu oraz charakterystykę zagadnień społeczno-gospodarczych i przyrodniczych gminy istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska.
2. Diagnozę stanu środowiska - opracowaną na podstawie istniejących dokumentów i danych; obejmującą informacje uzyskane z gminy oraz dane Inspekcji Ochrony Środowiska i Inspekcji Sanitarnej.

3. Treści krajowych i regionalnych dokumentów programowych istotnych dla Programu – zostanie przedstawiona analiza dokumentów ogólnokrajowych i regionalnych pod względem ich treści, które powinny zostać uwzględnione w Programie.
4. Cele i priorytety ekologiczne wraz z uzasadnieniem. Ich wybór zostanie dokonany na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego, w kontekście zapisów Polityki ekologicznej państwa. Cele i priorytety będą podzielone ze względu na horyzont czasowy (cele na lata 2004 – 2007 oraz na lata 2008 – 2011);
5. Omówienie kierunków działań i uwarunkowań ich harmonogramu z uwzględnieniem podziału na następujące grupy tematyczne:
 - racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
 - poprawa jakości środowiska,
 - bezpieczeństwo ekologiczne w tym poważne awarie,
 - ochrona przyrody i różnorodności biologicznej,
 - działania horyzontalne (przekrojowe).
6. Uwarunkowania organizacyjne i finansowe realizacji Programu zostaną przedstawione w nawiązaniu do istniejących planów finansowych gminy, jej potencjału organizacyjnego i ekonomicznego.
7. Wskaźniki realizacji programu – zestaw proponowanych miar pozwalających ocenić postępy w realizacji Programu. Uwzględnione zostaną miary presji, stanu i działań podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

Ujęcie tabelaryczne

DZIAŁANIE	TERMIN REALIZACJI (OKRES)	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	NIEZBĘDNE ŚRODKI

Załącznik kartograficzny

Zostanie wykonany w oparciu o mapę topograficzną 1:50 000. W treści będą uwzględnione tereny i obiekty chronione, infrastruktura ochrony środowiska oraz miejsca emisji zanieczyszczeń i zagrożenia taką emisją.

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.1. Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

5.1.1. Ochrona gleb

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007	Perspektywa 2008 - 2011		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Osiągnięcie takiego poziomu wiedzy użytkowników gleb i gruntów aby eksploatacja gleb nie prowadziła do nieodwracalnej degradacji zasobów glebowych (zarówno z punktu widzenia areалу gleb nadających się do użytkowania przyrodniczego, jak i wartości ich potencjału produkcyjnego)	Propagowanie na terenach chronionych produkcji rolnej, zgodnej z ustawą o rolnictwie ekologicznym						Wójt ODR	Budżet gminy
2		Upowszechnianie Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej ze szczególnym uwzględnieniem wymagań środowiskowych						Wójt ODR	Budżet gminy
3	Wyeliminowanie zagrożeń degradacji gleb, rekultywacja terenów zdegradowanych	Ocena wartości naturalnego potencjału produkcyjnego gleb na terenie gminy i ustalenie możliwości użytkowania gleb zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju – <i>opracowanie eksperckie</i>						Wójt	Budżet gminy
4		Współpraca ze Starostą przy identyfikacji terenów wymagających rekultywacji oraz w opracowywaniu powiatowego programu rekultywacji i zalesienia zdegradowanych gleb (w przypadku, gdy znowelizowane przepisy prawne będą tego wymagały)						Starosta / Wójt	Budżet gminy

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.1. Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

5.1.2. Racjonalna eksploatacja lasów, zadrzewienia

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Perspektywa 2008 - 2011	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007				
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10
1	Utrzymanie wielofunkcyjności lasów i wzmoczenie ich korzystnego oddziaływania na środowisko	Rozpatrzenie w pracach nad dokumentami planistycznymi gminy celowości ustanowienia lasów ochronnych							Wójt / Rada Gminy / Nadleśnictwa	Działanie nieinwestycyjne
2	(poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej, glebochronnej i rekreacyjnej);	Współpraca przy realizacji programu ochrony ekosystemów leśnych i różnorodności w lasach							Wojewoda (?) / Wójt	Działanie nieinwestycyjne
3	Zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych	Wniosek do Starosty dotyczący weryfikacji klasyfikacji gruntów							Starosta / Wójt	Działanie nieinwestycyjne
4		Przeznaczenie w dokumentach planistycznych pod zalesienie gruntów najniższych klas bonitacyjnych i wyłączonych z produkcji							Wójt / Rada Gminy	Działanie nieinwestycyjne
5	Zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwej pozycji w dokumentach planistycznych, w tym	Ustalanie lokalizacji zalesień i zadrzewień oraz kształtowanie granicy polno-leśnej w dokumentach planistycznych							Wójt	Działanie nieinwestycyjne
6	kształtowanie granicy polno-leśnej i ochrona krajobrazu	Wprowadzanie zadrzewień przy drogach gminnych							Wójt	Budżet gminy
7		Wspieranie wprowadzania zadrzewień przez właścicieli gruntów na terenach rolniczych							Właściciele terenów / Wójt	Budżet gminy właściciele terenów
8	Ograniczenie liczby wycinanych na terenie gminy drzew i krzewów	Racjonalizacja wydawanych pozwoleń na wycinkę drzew i krzewów							Wójt	Działanie nieinwestycyjne

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.1. Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

5.1.3. Ochrona zasobów kopalin

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Perspektywa 2008 - 2011	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła fi- nansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Współpraca ze Starostą w zakresie ograniczania naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalin i pracom geologicznym, poprzez ulepszanie i skuteczne egzekwowanie zasad postępowania w tym zakresie wynikających z obowiązujących przepisów	Stworzenie gminnej bazy danych dotyczącej podmiotów, którym zostanie wydana koncesja na eksploatację złóż						Wójt	Działanie nieinwestycyjne	
2		Identyfikacja miejsc i eliminowanie eksploatacji bez stosownych zezwoleń						Starosta / Wójt	Działanie nieinwestycyjne	
3		Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych udokumentowanych złóż						Wójt / Rada Gminy	Budżet gminy	

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.2. Poprawa jakości środowiska

5.2.1. Ochrona wód i gospodarka wodna

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Perspektywa 2008 - 2011	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007				
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10
1	Uporządkowanie gospodarki wodnej	Sukcesywna realizacja sieci wodociągowej na terenach realizowanej zabudowy wraz z modernizacją istniejącej sieci i infrastruktury wodociągowej							Wójt	Budżet gminy, środki zewnętrzne
2		Wykonanie odcinków sieci zamykających pierścień zasilania							Wójt	Budżet gminy, środki zewnętrzne
3	Uporządkowanie gospodarki ściekowej	Uchwalenie „Planu rozwoju sieci kanalizacyjnej” zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach							Wójt	Budżet gminy
4		Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w m. Kuślin - I etap							Wójt	5 185 095 zł z tego środki GFOŚ 1 585 095 pożyczka z WFOŚ 1 900 000 SAPARD 1 700 000
5		Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w m. Kuślin - II etap							Wójt	Budżet gminy, środki zewnętrzne
6		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w m. Kuślin							Wójt	Budżet gminy, środki zewnętrzne
7		Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Głuponie, Michorzewo, Michorzewko							Wójt	Budżet gminy, środki zewnętrzne
8		Budowa sieci kanalizacyjnej II etap: Michorzewo, Chraplewo, Wąsowo							Wójt	Budżet gminy, środki zewnętrzne
9		Budowa sieci kanalizacyjnej III etap: Trzcianka, Śliwno, Turkowo, Dąbrowa							Wójt	Budżet gminy, środki zewnętrzne

10		Budowa przyzagrodowych oczyszczalni dla zabudowy rozproszonej (N. Dąbrowa, Chuby, Wybudowania) oraz na terenach wskazanych w „Planie rozwoju sieci kanalizacyjnej”								Wójt	Środki własne właścicieli środki zewnętrzne
11		Sukcesywna realizacja sieci wodociągowej na terenach realizowanej zabudowy								Wójt	Budżet gminy środki zewnętrzne
12	Redukcja ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów rolnych)	Ograniczenie zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (głównie: budowa płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę w gospodarstwach rolnych)								Gospodarstwa rolne / Wójt	Środki własne rolników
13		Stworzenie bazy danych dotyczącego produkcji i magazynowania gnojowicy na terenie gminy oraz sposobu jej zagospodarowania								Wójt	Budżet gminy
14		Edukacja rolników w zakresie ograniczania rolniczych zanieczyszczeń obszarowych								Wójt ODR	Budżet gminy
15	Ewidencja zbiorników bezodpływowych i indywidualnych oczyszczalni ścieków	Ewidencja zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania „Planu rozwoju sieci kanalizacyjnej”								Wójt	Budżet gminy
16	Opracowanie i wdrażanie mechanizmów mających na celu poprawę stanu i jakości środowiska gruntowo-wodnego	Opracowanie mechanizmów chroniących i eliminujących „opłacalność” wprowadzania nieczystości płynnych bezpośrednio do wód lub do ziemi								Rada Gminy, Wójt	Działanie nieinwestycyjne
17		Wdrożenie mechanizmów chroniących i eliminujących „opłacalność” wprowadzania nieczystości płynnych bezpośrednio do wód lub do ziemi								Wójt	Działanie nieinwestycyjne
18	Ochrona ujęć wód	Uwzględnianie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zapisów wynikających z ustanowienia stref ochronnych ujęć wód								Rada Gminy, Wójt	Działanie nieinwestycyjne

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.2. Poprawa jakości środowiska

5.2.2. Ochrona powietrza

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007	Perspektywa 2008 - 2011		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. niskiej emisji i emisji komunikacyjnej	Eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych na rzecz paliw niskoemisyjnych i energii elektrycznej poprzez przedsięwzięcia inwestycyjne						Wójt/ Rada Gminy	Budżet gminy środki zewnętrzne
2		Zwiększenie zadarnionej powierzchni biologicznie czynnej na obszarach zurbanizowanych w celu zmniejszenia unosu pyłu poprzez wprowadzenie stosownych zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego						Wójt / Rada Gminy	Działanie nieinwestycyjne
3		Inwentaryzacja znaczących źródeł emisji pochodzących od podmiotów gospodarczych i skorelowanie jej z bazą danych Urzędu Marszałkowskiego podmiotów wnoszących opłaty za korzystanie ze środowiska						Wójt	Budżet gminy
4		Budowa tras rowerowych						Wójt	Budżet gminy środki zewnętrzne
5		Gazyfikacja gminy						Wójt Jednostki zewnętrzne	Środki zewnętrzne
6	Wprowadzenie rozwiązań budowlanych zmniejszających zapotrzebowanie na energię ciepłą	Termomodernizacja budynków będących w zasobie gminy i podlegających jej jednostek						Wójt	Środki własne

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.2. Poprawa jakości środowiska

5.2.3. Gospodarowanie odpadami

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Perspektywa 2008 - 2011	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007				
1	2	3	4	5	6	7	8		9	10
1	Stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi	Opracowanie i uchwalenie gminnego planu gospodarki odpadami							Wójt, Rada Gminy	Budżet gminy
2		Podjęcie nowej uchwały w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku w gminie zgodnie z zapisami ustawy oraz planem gospodarki odpadami							Rada Gminy, Wójt	Działanie nieinwestycyjne
3		Ewidencja dzikich wysypisk śmieci i sukcesywne przeprowadzenie ich rekultywacji							Właściciele terenu / Wójt	Środki własne, Budżet gminy
4		Działalność edukacyjna społeczności lokalnej dotycząca sposobu postępowania z odpadami głównie komunalnymi							Wójt	Budżet gminy i środki zewnętrzne
5		Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na zasadach określonych w planie gospodarki odpadami przy współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz włączenie gminy do dużego systemu gospodarki odpadami (powiatowego lub większego)							Rada Gminy	Budżet gminy
6		Rekultywacja gminnego składowiska odpadów w Kuślinie							Wójt, Rada Gminy	Budżet gminy środki zewnętrzne

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.2. Poprawa jakości środowiska

5.2.4. Klimat akustyczny

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007	Perspektywa 2008 - 2011		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Poprawa jakości warunków akustycznych na obszarach wymagających zapewnienia komfortu akustycznego	Analiza konieczności wykonania ekranów akustycznych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych gminy (szczególnie wzdłuż autostrady A2)						Odpowiedni Zarząd Dróg/ Wójt	Środki Zarządu Dróg
2		Wyznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego na terenach przylegających do głównych ciągów komunikacyjnych (istniejących i planowanych) funkcji nie wymagających zapewnienia komfortu akustycznego, np. funkcja AG						Wójt / Rada Gminy	Działanie nieinwestycyjne
3		W przypadku stwierdzenia niemożności dotrzymania standardów jakości środowiska rozważenie konieczności utworzenia wzdłuż autostrady A2 obszarów ograniczonego użytkowania						Marszałek Województwa Wójt	Działanie nieinwestycyjne

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.3. Bezpieczeństwo ekologiczne

5.3.1. Chemiczne

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007	Perspektywa 2008 - 2011		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Wyeliminowanie możliwości przedostania się do środowiska środków ochrony roślin	Upowszechnianie wiedzy o szkodliwym oddziaływaniu na środowisko i zdrowie środków ochrony roślin oraz zasadach pozbywania się opakowań po nich						Wójt ODR	Budżet gminy
2	Wyeliminowania zagrożenia ze strony azbestu i PCB dla zdrowia mieszkańców	Przeprowadzenie działań zmierzających do oceny zagrożenia środowiska przez włókna azbestu i PCB						Wójt	Budżet gminy , środki zewnętrzne

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.3. Bezpieczeństwo ekologiczne

5.3.2. Biologiczne

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Perspektywa 2008 - 2011	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Zapobieganie rozprzestrzeniania się chorób pochodzenia zwierzęcego	Organizacja ochrony przed bezdomnymi zwierzętami						Wójt	Budżet gminy	
2		Zbieranie, transport i unieszkodliwianie zwłok bezdomnych zwierząt						Wójt / Współpracujące przedsiębiorstwa	Budżet gminy Środki własne	
3		Znakowanie obszarów dotkniętych lub zagrożonych chorobą zakaźną zwierząt						Wójt	Budżet gminy	

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.3. Bezpieczeństwo ekologiczne

5.3.3. Poważne awarie

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007	Perspektywa 2008 - 2011		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ograniczenie możliwości wystąpienia poważnych awarii	Uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego przebiegu oraz stref ochronnych w przypadku realizacji nowych gazociągów oraz wokół istniejących oraz realizowanych w przyszłości zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii						Wójt/ Rada Gminy	Działanie nieinwestycyjne

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.4. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła finansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007	Perspektywa 2008 - 2011		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Utrzymanie i rozwijanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej w gminie	Kompletowanie gminnej bazy danych dotyczącej terenów cennych przyrodniczo i zasad korzystania z nich. Wyznaczenie terenów i obiektów do objęcia ochroną: - obszary chronionego krajobrazu, - pomniki przyrody, - stanowiska dokumentacyjne, - użytki ekologiczne, - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe						Wójt	Budżet gminy
2		Opracowanie dokumentacji i podjęcie uchwał w sprawie tworzonych form ochrony przyrody						Wójt, Rada Gminy	Budżet gminy
3		Wdrożenie skutecznych narzędzi planistycznych dla ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez weryfikację ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego						Rada Gminy	Budżet gminy
4		Działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej społeczności lokalnych w zakresie zrozumienia celów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej (praca ciągła)						Wójt	Budżet gminy

5. CELE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

5.5. Działania horyzontalne (obejmują wszystkie cele określone w punkcie 5)

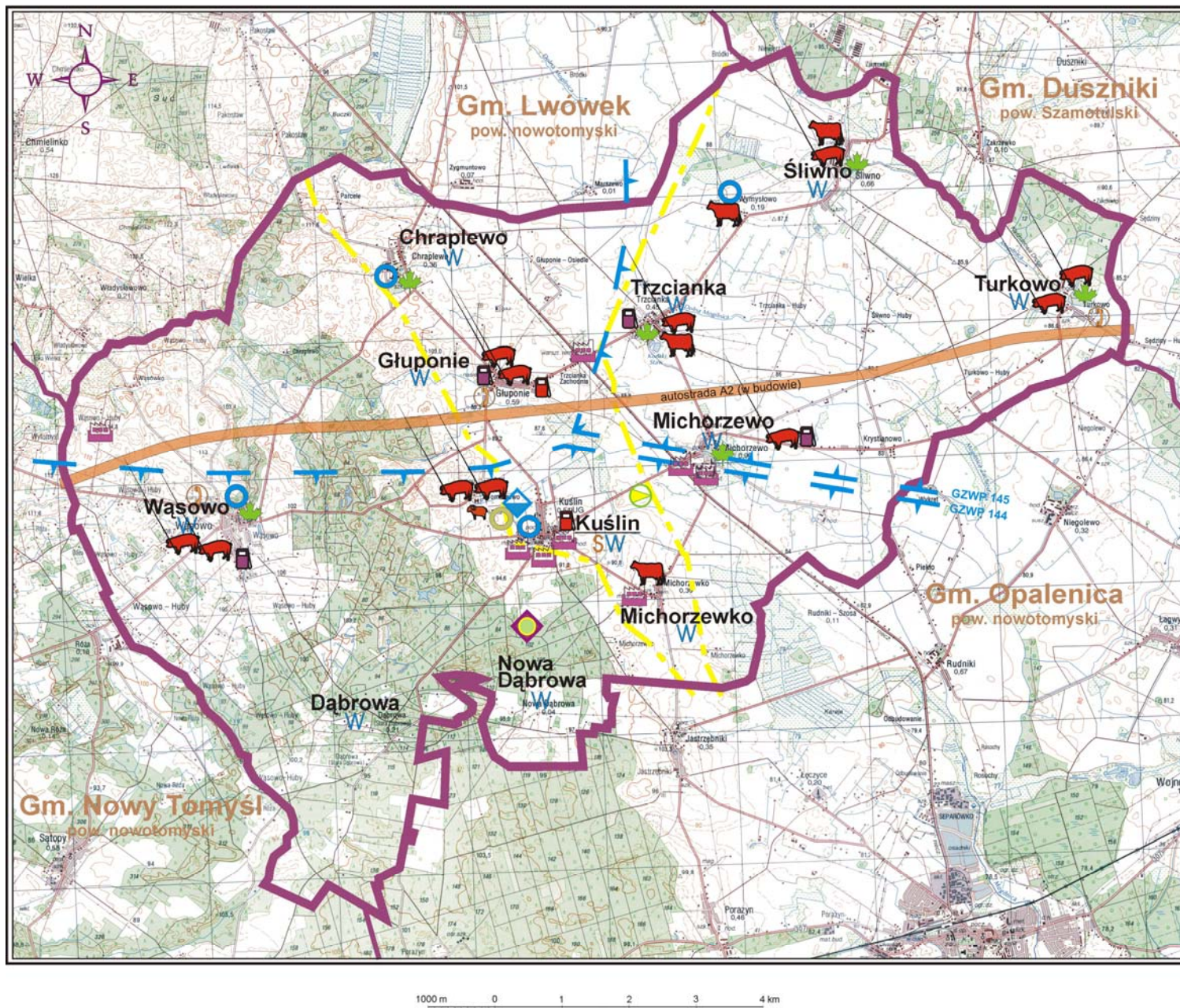
Lp.	Cel przedsięwzięcia	Opis działania	Termin realizacji					Perspektywa 2008 - 2011	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Potencjalne źródła fi- nansowania/ Szacunkowe nakłady
			2004	2005	2006	2007				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Zapewnienie środków na ochronę środowiska	– ewidencja podmiotów wnoszących opłaty za korzystanie ze środowiska i przekazywanie informacji do Urzędu Marszałkowskiego, – wdrożenie zasady „zanieczyszczający (użytkownik) płaci” przy opłatach za usługi w ochronie środowiska, – podejmowanie działań o pozyskanie środków „zewnętrznych” zagranicznych i krajowych na ochronę środowiska.						Wójt, Rada Gminy	Działanie nieinwestycyjne	
2	Skuteczne zarządzanie administracyjne ochroną środowiska	- Wzmocnienie kadrowe urzędu w zakresie ochrony środowiska - utworzenie bazy danych o podmiotach prowadzących działalność na terenie gminy a wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego						Wójt	Budżet gminy	
3	Wysoki poziom wiedzy ekologicznej mieszkańców	– motywowanie nauczycieli do edukacji w zakresie ochrony środowiska, – delegowanie kadr ochrony środowiska na szkolenia, kursy i studia podyplomowe, – organizowanie (wspólnie z sąsiednimi gminami, ewentualnie powiatem) szkoleń dla multiplikatorów (sołtysów, kół gospodyń, nauczycieli) w zakresie ochrony środowiska						Wójt, Dyrektorzy szkół	Budżet gminy, środki zewnętrzne	

Program Ochrony Środowiska
GMINA KUŚLIN

96

4	Zapewnienie dostępu do informacji o środowisku	Prowadzenie wykazu dokumentów: – prognozy oddziaływania na środowisko, – wnioski o wydanie decyzji o warunkach zabudowy, – raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, – opracowania ekofizjograficzne, – wyniki prac badawczych i studialnych z zakresu ochrony środowiska, – wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, – wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości						Wójt	Działanie nieinwestycyjne
5	Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska	Uwzględnianie kryterium ekologicznego przy zakupie towarów i usług						Wójt, Kierownicy jednostek gminnych	Działanie nieinwestycyjne
6	Monitorowanie realizacji programu i weryfikacja jego zapisów	– coroczny przegląd realizacji zapisów programu przed podjęciem uchwały budżetowej, – wprowadzanie ewentualnych zmian do programu.						Wójt, Rada Gminy	Działanie nieinwestycyjne

ZAGADNIENIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE KUŚLIN - załącznik do Programu Ochrony Środowiska

OBJAŚNIENIA DO MAPY:

GRANICE ADMINISTRACYJNE:

- – gminy Kuślin
- – gmin sąsiadujących

NAZWY:

- Kuślin** – wsi
- – gmin sąsiadujących/przynależność do powiatu

INFRASTRUKTURA GMINY O ZNACZENIU PONADLOKALNYM:

- – autostrada A2 (w budowie)
- – tranzytowe gazociągi wysokiego ciśnienia
- – stacja red.-pom. gazu I°
- – wieże bazowe telefonii bezprzewodowej

INFRASTRUKTURA GMINY O ZNACZENIU LOKALNYM:

- – ujęcia wody dla potrzeb wodociągów
- – gminna oczyszczalnia ścieków
- – punkt zlewczy ścieków dowożonych do oczyszczalni gminnej
- – gminne składowisko odpadów

INFRASTRUKTURA - MIEJSCOWOŚCI PODŁĄCZONE DO SIECI:

- – wodociągowej
- – kanalizacji sanitarnej

OCHRONA PRZYRODY:

- – zabytkowe parki

– Główny Zbiornik Wód Podziemnych

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA MOGĄCA ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

– działalność produkcyjna (wymieniona w rozdziale 2.1.1. części tekstowej POŚ)

– stacje paliw (wymienione w rozdziale 2.1.1. części tekstowej POŚ)

– zakładowe stacje paliw (wymienione w rozdziale 2.1.1. części tekstowej POŚ)

– chów bydła (wymienione w rozdziale 2.1.2. części tekstowej POŚ)

– chów trzody (wymienione w rozdziale 2.1.2. części tekstowej POŚ)

– chów owiec (wymienione w rozdziale 2.1.2. części tekstowej POŚ)